

FREEWAVE

Maandelijks Media Magazine

nr. 434
Januari
2010

COLOFON

Exploitatie: Stichting Media Communicatie

Hoofdredacteur: Hans Knot

Lay-out: Jan van Heeren

Druk: EPC

Vaste medewerkers:

Michel van Hooff (Nederland); Rene Burcksen, Jan Hendrik Kruidenier (VS); Jelle Knot (Internationaal); Martin van der Ven (internetnieuws); Ingo Pateroster (Duitsland); Gijs van der Heuvel (Caribisch Gebied)

Verantwoordelijke uitgever

Stichting Media Communicatie, Postbus 53121,

1007 RC Amsterdam

e-mail: rob@mediacommunicatie.nl

web: www.mediacommunicatie.nl

Correspondentieadres:

Hans Knot, Populierenlaan 8, 9741 HE Groningen

e-mail: hknot@home.nl

www.hansknot.com en www.soundscapes.info

Lidmaatschap:

Nederland: Euro 25,-

Europa: Euro 30,-

Rest v/d wereld: Euro 36,50

Einde abonnement?

Op de adressticker staat de datum waarop het abonnement afloopt. Vernieuw dit tijdig! Graag uw eigen adres vermelden onder de mededelingen van uw overschrijving. U kunt eventueel uw adresgegevens ook doormailen/ opsturen met verwijzing naar de overschrijving.

Transacties:

ING-rekening: 4065700 t.n.v. SMC, Amsterdam

IBAN: NL85INGB 0004065700 BIC: INGBNL2A

PayPal-betalingen naar: olt@xs4all.nl

Verzending:

Eventuele klachten inzake verzending, onregelmatige ontvangst en adreswijziging ten alle tijden richten aan: Stichting Media Communicatie, Postbus 53121, 1007 RC Amsterdam

Advertentietarieven:

	eenmalig	tweemalig
1/1 pagina:	Euro 23,-	Euro 34,50
1/2 pagina:	Euro 14,-	Euro 23,-
1/4 pagina:	Euro 10,-	Euro 16,-

FOTO'S

Indien niet anders vermeld zijn alle foto's uit het Freewave en Offshore Echo's archief.

ISSN NR. 1381-8562

VOORWOORD

Beste lezers,

Wij Nederlanders zijn zoekende.

De "zoekprogramma's" op tv zijn populairder dan ooit. Natuurlijk scoort 'Boer zoekt vrouw' niet voor niets de meeste punten. We zoeken ook oude klasgenoten in de 'Reünie', of proberen 'Het mooiste meisje uit de klas' terug te vinden. Wie in 'Spoorloos' komt, blijft meestal niet lang meer spoorloos. En hopelijk geldt dat ook voor alle criminelen die in 'Opsporing verzocht' de revue passeren. Alle detectiveseries gaan in feite ook om een grote zoektocht naar de dader. Minder gewelddadig zijn de speurtochten in 'Op zoek naar Mary Poppins' en in 'My name is Michael'. Met 'DNA onbekend' zoeken we onze eigen ouders. Natuurlijk zijn we niet altijd op zoek. Niemand leek in de zomer van 2009 begaan met de vraag 'Waar is Elvis?'. Ik raakte het spoor bijster waarom zo'n zoekprogramma dan weer niet scoort. Een mediaspecialist legde me uit dat. Een deel van de verklaring bleek hem te zitten in het feit dat er onbekende Nederlanders centraal staan. En dat scoort. Het bracht mij meteen op een nieuw programma-idee. Maar helaas is het alleen mogelijk om 'Op zoek naar de meest onbekende Nederlander' op tv te brengen wanneer de deelnemers onherkenbaar in beeld worden gebracht. En dat scoort weer niet.

Het programma-idee kon dus in de prullenbak en het enige dat het me heeft opgeleverd is dat er geen plaats meer is te vermelden wat er in deze Freewave staat. Gelukkig is er altijd nog de onderstaande inhoudsopgave.

Veel leesplezier,
Jan van Heeren

INHOUD

Heden en verleden	3
Perikelen	9
Het warme luistergevoel	15
OLT and wise	17
Muziek- en mediaherinneringen 1968	18
Simpelman anno 2010	24
Recensie: De muzikale verleiding	24
Recensie: Meilensteine des Rundfunks 2	26
Internet Surfrips	27

Elke auteur en adverteerder is verantwoordelijk voor zijn/haar eigen publicatie. Zonder toestemming van de redactie is gehele of gedeeltelijke overname, in welke vorm dan ook, uit deze Freewave niet toegestaan.

FOTOGRAFIE

Foto: Mi Amigo reünie 30-8-2009 (Radio Waddenzee). V.l.n.r.: Frans van der Drift, Will van der Steen, Norbert en Bert Bennet © Hans Knot

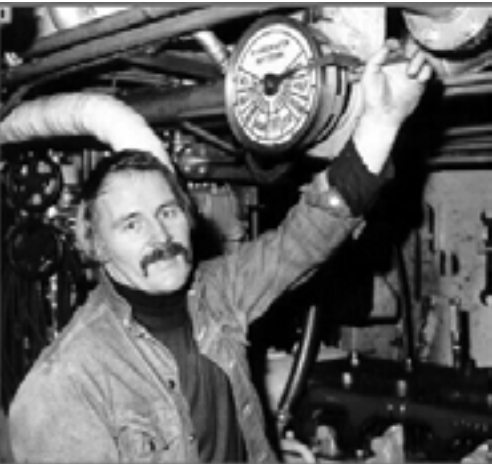
en contactgegevens heeft kan me bereiken op hknot@home.nl

Joop du Pau

ZO 16 AUG: Deze maand, gelijk aan de rubriek 'Perikelen', een heel lange aflevering van heden en verleden gezien we de vorige maand door het extra dikke speciale nummer geen ruimte hadden. Meteen starten we met het trieste nieuws dat afgelopen donderdag Joop du Pau is komen te overlijden op 79-jarige leeftijd. Vanaf de allereerste start van RNI in januari 1970 tot en met 1977 toen het zendschip de MEBO II naar Libië voer, is Joop de eindverantwoordelijke geweest voor de zenderkamer aan boord van het zendschip. Ex collega Peter Ford: 'Hij was op en top zeeman met een gouden hart. Gedurende gesprekken die ik recentelijk nog met hem heb gehad kwamen er alleen maar goede herinneringen naar boven aan de tijd bij RNI. Hij sprak over het radioschip als zijn beste vriend. Ik wens zijn vrouw Paula, kinderen en kleinkinderen alle sterkte toe dit verlies te dragen.'

Ron Dolman, 1973 © Willem Steentjes

Joop du Pau, 1974 © Theo Dencker

Zoektocht

MA 17 AUG: Vandaag is de zoektocht begonnen naar Ron Dolman, die in 1972 en 1973 kortelings voor Radio 199 en Caroline op de mv Mi Amigo werkte. Ik kreeg een e-mail van Stephanie Caballero die graag met hem in contact wil komen. Haar moeder heeft een paar jaar lang samen met Ron in één huis gewoond en heeft daar speciale herinneringen aan. De laatste keer dat ik in contact was met Ron Dolman was tijdens de voorbereidingen van de Caroline 1972/1973 reünie, alweer een zestal jaren geleden. Hij beloofde toen zijn best te doen te komen, maar helaas. Daarna heeft hij nog enkele jaren het Hans Knot International Radio Report gelezen maar plotseling werkte zijn e-mailadres niet meer. Een ieder die iets meer weet over zijn recente verblijfplaats

Andermaal Leo de Later

WO 19 AUG: Eerder meldde ik dat voormalig nieuwslezer Leo de Later een nieuwe baan heeft gekregen en dat hij zijn loopbaan ooit was begonnen als nieuwslezer aan boord van Radio Veronica. Daar heb ik echter een behoorlijke steek laten vallen want de toen 17-jarige Leo begon zijn loopbaan in werkelijkheid aan boord van de MV Mi Amigo in juni 1973. Tezamen met Henk Meeuwis was hij verantwoordelijk voor de nieuwsvoorziening op Radio Caroline. Toen Arend Langenberg besloot Radio Veronica te verlaten voor een baan bij het ANP besloot Veronica Leo de Later bij Caroline weg te kapen. Naast het lezen van het nieuws presenteerde Leo de Later ook nog een paar keer een programma op de Nederlandse service van Caroline 259.

Twee bijnamen

DO 20 AUG: Het is een tijdje geleden dat we dit onderwerp bij de kop hadden. Maar na het lezen van het boek van Steve Conway bleven twee bijnamen achter op een notitieblok, die ik niet eerder bewust gehoord had. Het gaat om personen die in de jaren tachtig actief waren op de Ross Revenge voor Radio Caroline. Steve 'Condom' Conway en Tom 'Moirá' Anderson. Het is me onbekend waar Steve zijn bijnaam vandaan heeft.

Overleden

DO 20 AUG: Vandaag horen we dat eerder deze maand één van de bekendste radiomakers uit Nieuw-Zeeland is overleden. Het gaat om Paddy O'Donnel, die een ruim veertig jaar durende loopbaan had. Dit zowel binnen de radioindustrie als in de televisiewereld. Hij overleed na een lang gevecht tegen kanker op 65-jarige leeftijd. Paddy was een van de pioniers die Radio Hauraki tot leven brachten vanaf het schip de Tiri 1 en op die manier de staatsmonopolie in hun land doorbra-

De Tiri (1) in Auckland, 1965

ken. Hij werkte ruim een jaar voor Radio Hauraki alvorens weer terug te keren na zijn vorige werkgever, The New Zealand Broadcasting Corporation.

Vrouwelijke deejays

VR 21 AUG: We kunnen weer twee namen bijschrijven op de lijst met vrouwelijke deejays die ooit op een zeezender hebben gewerkt. De eerste stond al vermeld in het lijstje op RNI, waar ze geruime tijd met haar vader op de zondagmorgen een programma presenteerde. Ik heb het over Willeke Alberti. Tijdens de prachtige herhaalsessie van oude Veronica programma's deze maand hoorden we haar met een gastprogramma in 1965. Ook kan de naam worden toegevoegd van ene 'Laura', die in 1973 een gastprogramma presenteerde op Radio Veronica.

BBC Radio Essex

ZO 23 AUG: Vandaag was ik de gast van Tim Gillett op BBC Radio Essex om met hem te praten over de nadagen van Radio Veronica, RNI en mijn koninklijke onderscheiding, eerder dit jaar. Ook Martin van der Ven was onlangs te gast om over zijn en onze gemeenschappelijke hobby en de internetsite te praten. Zeer toepasselijke muziek van Nederlandse popgroepen van destijds maakten het BBC programma compleet. Deze avond werd via Radio 1 door de Joodse Omroep de documentaire over het leven van Abe Nathan en de uitzendingen van de Voice of Peace herhaald.

Einde tentoonstelling

ZO 23 AUG: Vandaag was de laatste dag van de zeer succesvolle tijdelijke tentoonstelling, georganiseerd door de Manx National Heritage, 'Pirates of the Irish Sea' in het plaatsje Peel. Deze was vooral toegespitst op de uitzendingen van Radio Caroline North die tussen 1964 en 1968 werden verzorgd vanaf een ankerplaats in de directe omgeving van het eiland Man. De tentoonstelling heeft ruim een jaar geduurd en heeft vele bezoekers vanuit Engeland en andere landen in Europa getrokken. Op de laatste dag werd er een bijeenkomst gehouden, georganiseerd door voormalig Caroline deejay Alan Turner, waarbij vele voormalige Caroline North deejays en technici aanwezig waren.

Reacties

MA 24 AUG: In extra edities van het Knot Report werden er eerder deze maand persberichten uitgestuurd inzake de speciale uitzending van Spectrum Radio en Radio Waddenzee. Via Hans Knot hadden ze de laatste twee uren van Radio Veronica op topkwaliteit ter beschikking gekregen ter heruitzending in de middag van 31 augustus via de 558 kHz, 35 jaar nadat Radio Veronica voorgoed vanaf zee met haar uitzendingen stopte. Eén van de persberichten begon met de vraag of de lezer ook nog kon herinneren wat hij of zij op de bewuste 31 augustus 1974 deed. Gek genoeg reageerden vele lezers op deze

vraag serieus, waarvan hier een bloemlezing is terug te vinden.

Jos Leijgraaff

Vele lezers van het Freewave Media Magazine herinneren deze naam als één van de twee eindredacteuren die dit tijdschrift heeft gehad. Jos schreef: 'Tot 1 uur in de middag heb ik naar Radio Veronica geluisterd. Daarna moest ik met mijn team voetballen tegen DSO, eveneens afkomstig uit Utrecht. We verloren met 1-2. Vervolgens pakte ik een biertje in de voetbalkantine en ging naar huis. Eerst luisterde ik tot haar close down naar Radio Veronica en vervolgens keek ik vol ongenoegen en ongelof naar mijn transistorradio want de 538 meter vertoonde alleen droge geluiden. Vervolgens luisterde ik naar de 220 en het uit de ether gaan van RNI. Opnieuw hetzelfde ongelof. Daarna stemde ik mijn radio af op Radio Caroline om te kijken of The Lady om middernacht ook uit de ether zou gaan. Gelukkig bleef het station andermaal na middernacht en het ingaan van een anti zeezenderwet in de ether. De volgende morgen, toen ik wakker werd, stemde ik zowel op de frequentie van Veronica als die van RNI af om te horen of ik niet met een slechte grap te maken had. Vervolgens ging ik terug naar Caroline, die tezamen met Radio Mi Amigo als het enige vrije radioschip in september 1974 overbleef.'

Colin Dale

Een volgende reactie is afkomstig van Colin Dale uit Engeland: 'Ik voel de drift in je vraag omdat wij precies hetzelfde voelden in augustus 1967, toen onze labour regering de durf had onze zeezenders af te nemen. Caroline ging echter door en ik zal met weemoed gaan luisteren naar de uren op Spectrum Radio.'

Andy Archer en Tom Collins

'Hans, ik zal zeker gaan luisteren naar de herhaling. Ik weet nog precies waar ik die dag verbleef, namelijk op de woonboot van Mike Hagler, 'het avontuur' dat destijds lag afgemeerd achter het Centraal Station in Amsterdam.' Vrijwel tegelijkertijd kwam de reactie binnen van Tom Collins: 'Hans, is het echt waar dat ik begrip dat het laatste uur van de Tipparade, destijds door mij gepresenteerd, ook weer zal worden heruitgezonden?'

John Piek

Een andere regelmatige lezer en binnenkort medewerker van uw Freewave is de uit de provincie Utrecht afkomstige John Piek. 'Ik kan me nog precies herinneren dat Veronica voor het laatst haar programma's verzorgde vanaf internationale wateren. Ik weet ook nog precies waar de transistor, een Loewe Opta, stond, voorzien van een namaak houten voorkant. Het was op de vloer achter de gordijnen in de woonkamer van mijn ouders want daar was de ontvangst van het Veronica signaal zondermeer het best.'

België

Vanuit België reageerde lezer Alex Berrevoets: 'Heel leuk die extra berichten deze maand en ik zal zeker naar Spectrum Radio gaan luisteren. Soms passeer ik, op mijn fiets, de Norderney in Antwerpen, en dan neem ik enige tijd rust op een paaltje in de directe omgeving van het schip. Ik droom dan terug naar de mooie tijden dat de Norderney nog als zendschip actief was. Als ik dan terugfiets naar huis komt

bij mij de gedachte na boven dat het wel heel vreemd is dat de Norderney heel dichtbij is maar tegelijkertijd dat het radiogebeuren heel ver weg is.'

Jan Sundermann

De volgende reactie kwam vanuit Duitsland waar Jan Sundermann zich zondermeer herinnerde waar hij op de betreffende 31ste augustus 1974 verbleef: 'Natuurlijk weet ik dat, ik was destijds 19 jaar en was in Scheveningen. Ik had net mijn opleiding als chemisch laborant voltooid en stond aan de start van een vervolgopleiding. Ik verbleef samen met Helmut Slawik in het 'Hotel aan zee', waar ook veel andere fans een kamer hadden geboekt. Onder hen ondermeer Mike Baron van Script Magazine en in de ontbijtkamer verbleven ook Peter Chicago en Samantha Dubois. Helmut Slawik had een zwak signaal, gelijk aan dat van de Mi Amigo zender op de 259 meter, ontdekt op de middengolf en het was Peter Chicago die hem bevestigde dat ook geconstateerd te hebben. We hadden verschillende recorders en ontvangers meegenomen naar onze hotelkamer om alles tot de laatste snik te kunnen opnemen.'

MEO I (links) en de MEO II op volle zee

Sijkje in de haven

Nadat RNI uit de ether was verdwenen wandelden we naar de Tweede Binnenhaven en daar was een enorme hoeveelheid mensen bijeen om de aankomst in de haven van de Veronica tender, de Ger Anne, mee te maken. En dan was er later op de avond nog enige verbazing bij ons toen Tony Allen opeens op Radio Caroline ook in het Duits begon aan te kondigen. Zondagochtend was er tijd voor andermaal een bezoek aan de Tweede Binnenhaven toen de MEO I met bemanning en deejays terugkwam vanaf zee en er andermaal een enorme oploop was. Opmerkelijk was dat het weer die zondag niet al te best was. Bovendien moet ik er nog aan toe voegen dat we destijds onze radio niet hebben weggegooid.'

Ook reacties uit Amerika

Opmerkelijk was dat na het versturen van het persbericht ook een aantal reacties uit de VS kwam. Zoals de mail van George Gucinski uit Renton; 'In de late jaren zestig deed ik mijn dienstperiode bij de Royal Airforce en was ik gelegen in Bentwaters in East Anglia UK. Het was een mooie tijd voor de radio en waar ik was gelegerd zat ik als het ware op de eerste rij. Nadat Caroline in 1968 uit de ether was gegaan stemde ik af op BBC Radio One of op Radio Veronica. Ondanks dat het programma in het Nederlands werd uitgezonden vond ik de vorm van presentatie geweldig en was de muziekkeuze erg leuk. Af en toe werd er nog eens in het Engels gesproken. Heel leuke herinneringen.'

Ian Godfrey

Eén van de vele blinden die op de een of andere manier de Freewave en/of het International Report lezen is de Brit Ian Godfrey. Maandelijks schrijft hij me een lange overdenking en deze maand had hij het ondermeer over de speciale uitzen-

dingen van Veronica in augustus: 'Ik kan me precies herinneren wat ik deed op de dag dat John F Kennedy werd vermoord. Ik was op de lagere school en ongeveer rond acht uur in de avond meldde een van de huismeesters dat we naar de huiskamer van het interneta dienden te gaan om gezamenlijk televisie te gaan kijken. We werden dus gecontroleerd geleid, zo gebeurde dat gewoon in die dagen. Ik zat achteraan in de groep en had eigenlijk geen belangstelling omtrent het nieuws over de dood van de Amerikaanse president. Als een twintigjarige was het geheel moeilijk te begrijpen dat een dergelijke aanslag een enorme impact op de gehele wereld kon krijgen. Ik was veel meer geïnteresseerd in een bezoek aan een schuur waar een oude locomotief was te zien. Als een contrast kan ik melden dat ik ook geen directe herinnering heb aan de eerste maanlanding. Het was niet eerder dan een paar jaar geleden dat ik hoorde op welke dag deze had plaats gevonden. Toen Veronica uit de ether ging was ik inmiddels een regelmatige luisteraar gedurende de daaraan voorafgaande jaren. Ik heb destijds bijna de gehele laatste week geluisterd en weet nog heel goed dat de nog resterende uren steeds werden genoemd op het hele uur. Mijn reactie na de close down was gelijk aan die van Big L, zeven jaar eerder. Vooral was het heel moeilijk om te gaan met het gegeven dat er geen goed alternatief was om op af te stemmen.'

Afgelast

DI 25 AUG: De toestemming voor de 'The Boat That Rocked release party', die op 31 augustus a.s. plaats zou vinden in Hoek van Holland (Koning Emma Boulevard), is door gemeente Hoek van Holland ingetrokken vanwege de gebeurtenissen afgelopen weekend, waarbij tijdens een strandfeest een dode en gewonden vielen. De gratis openlucht filmvoorstelling van 'The Boat That Rocked' was georganiseerd door Museum RockArt i.s.m. Universal Pictures Benelux ter gelegenheid van de release op Blu Ray en DVD van deze muzikale komedie op 3 september a.s.

Op volle kracht

ZA 29 AUG: De historische Veronica programma's van de Stichting Norderney en Radio Paradijs wor-

den nu met volle kracht op 1584 AM uitgezonden. De herhalingen van de laatste dagen van de zeezender Veronica zijn daardoor beter te ontvangen en in een groter gebied. "1584 is op dit moment de zender met het beste geluid op de MG in het ontvangstgebied. Waarschijnlijk klinkt het zelfs beter dan ooit op 538", zegt Paradijs eigenaar Ruud Poeze. "De zender, opgesteld ergens midden in het land, is nu minstens zo sterk als die van Radio Waddenzee."

RTV Utrecht

ZO 30 AUG: Op RTV Utrecht zoals iedere week het programma "De Heer van Amstel op stap" Presentator Marc van Amstel voert deze zomer persoonlijke gesprekken met zeven bekende Nederlanders uit de provincie Utrecht. Vandaag aandacht voor Tineke en het 20 minuten durende item heeft uiteraard ook betrekking op de glorie-dagen van weleer en Radio Veronica.

Dick Verheul (l) en Bert van der Laan, 30-8-'09 © Rob Olthof

Mi Amigo reünie

ZO 30 AUG: nam ik een bezoek aan Harlingen voor een kleine reünie van voormalige medewerkers van Radio Mi Amigo uit de jaren zeventig van de vorige eeuw. Deze vond plaats aan boord van het zendschip van Radio Waddenzee. Door Sietse Brouwer, de drijvende man achter het regionale station, voor een dagdeel afgestaan ten bate van de enthousiaste lieden achter Radio Mi Amigo 192, het internetstation dat alweer enige jaren actief is en een speciale vaste luisterschare heeft. Het was wel even afzien om aan boord te komen van het schip dat in de Zuiderhaven van Harlingen alweer enige weken ligt afgemeerd. Maar direct aan boord was het een en al een kwestie van elkaar na decennia of een jaar weer zien. Immers een Wil van der Steen liep vorig jaar nog op de Radiodag rond. Maar een Bert Bennet en later ook Frans van der Drift had ik meer dan dertig jaar niet meer gezien. Altijd weer gemoedelijk om weer bij te praten, waarbij vooral Bert en Wil van der Steen een grote voorraad aan herinneringen uit de hand strooiden. Verder aanwezig ondermeer Dick Verheul, die een aantal periodes voor Radio Mi Amigo aan boord van het zendschip heeft gewerkt en in de jaren tachtig weer terugkwam om voor andere stations op de Ross Revenge aan de slag te gaan. Zijn vrouwelijke collega in de jaren tachtig, Ellie van Amstel, dient zeker ook genoemd te worden als een van

de aanwezigen op deze dag. Peter Jager, ex RNI, las een aantal malen het nieuws zoals hij het ook destijds aan boord van de MEBO II deed. Ook aan boord was een Vlaams productieteam dat bezig was een documentaire voor te bereiden over het leven van Sylvain Tack en zijn betrokkenheid in ondermeer de show- en radiowereld. Men hoopt, in samenwerking met Canvas, het in 2011 op de televisie te brengen. Ik wil mijn complimenten uiten voor het goede werk van het team achter Radio Mi Amigo 272. Ten slotte wil ik al vermelden dat op 14 november Radio Mi Amigo 192 andermaal met een speciaal programma zal zijn te beluisteren en wel vanaf de locatie van de Radiodag in Amsterdam.

Na 35 Jaar

MA 31 AUG: Het is bijna niet te geloven dat er 35 jaar na dato en het invoeren van een wet tegen de zeezenders in Nederland, nog steeds belangstelling voor dit onderwerp is in de media. Vandaag in 'Eén Vandaag' op Nederland 1 een leuke documentaire waarin tezamen met ondermeer Jelle Boonstra, Auke Kok en Dick Offringa herinneringen worden opgehaald aan de dagen van weleer, toen de drie, zoals vele mensen in ons land, grote fans waren van Radio Veronica en de mooiste kapriolen uithaalden om hun blijdschap voor het station te tonen.

Ook op de BRT

Ma 31 AUG: Bij onze zuiderburen werd via VRT Radio 2 aandacht besteed aan het toenmalige invoeren van de anti zeezenderwet, waardoor stations als Radio Noordzee, Radio Veronica en Radio Atlantis uit de ether gingen. In het programma 'De Topcollectie' draaide Peter Verhulst de grootste hits van de zeezenders, bepaalde Alarmschijven van Veronica en kwamen hier en daar anekdotes en fragmenten voorbij. En dan was er nog Peter Ford die via Surfradio tal van oude RNI programma's voorbij liet komen.

Hoek van Holland

MA 31 AUG: Maar er gingen ook mensen erop uit vandaag, zoals Willem de Bruijn: 'Vandaag heb ik een hele goede dag gehad! In Hoek van Holland is, zoals je weet, een expositie aan de gang van '50 jaar Veronica', nou, ik ben er geweest. Het laatste uur zou er te horen zijn van Radio Veronica. Karel van der Woerd (foto), met zijn

vrouw, en Ad Bouman (foto) waren er ook en die heb ik allen de hand mogen schudden! Het was er heel gezellig. Er waren natuurlijk nog meer fans. Het is zo leuk om eens met anderen over de zeezenders te praten. In mijn kennissenkring ken ik niemand die daar interesse voor heeft. De hierbij geplaatste foto's van Willem de Bruijn tonen aan dat het er gezellig was.

Herhaling

MA 31 AUG: En dan was er nog de herhaling van de laatste twee uren van Radio Veronica op de 538 meter via de zender van Spectrum Radio in London. Het idee was ontstaan bij Sietse Brouwer van Radio Waddenzee en tijdens een ontmoeting met de directeur van Spectrum werd het idee werkelijkheid toen de laatste stelde te voelen voor de herhaling na 35 jaar op dezelfde frequentie van destijds. Alleen was daar nog het probleem hoe ze aan een goede kopie van de studiotapes kwamen. Sietse loste dit op door contact op te nemen met Hans Knot en de cirkel was rond.

Paul van Gelder

DI 1 SEPT: We kennen hem uit de tijd van Radio 227 als Harky. Hij deelt ons mee dat in ieder geval tot 1 januari aanstaande hij iedere woensdag en donderdagnacht is te beluisteren tussen 2 en 4 uur met een programma vol met folk, Americana en andere alternatieve muzieksoorten. Naast Paul van Gelder heeft de VARA ook Hubert Mol voor dezelfde periode ingehuurd om de uren tussen 4 en 6 in de nachten van woensdag en donderdag te gaan vullen.

Club Mi Amigo

DI 1 SEPT: Na de bijzonder geslaagde live-uitzending van 30 augustus aan boord van het zendschip Jenni Baynton, waar Radio Mi Amigo 192 ondermeer Bert Bennett, Frans van der Drift, Will van der Steen en Norbert van de originele DJ ploeg uit 1974 mocht verwelkomen, wordt aanstaande zondag een nieuwe start gemaakt met de hoog gewaardeerde serie Club Mi Amigo's. Op zondagmiddag 6 september van 17 tot 19 uur wordt Ferry Eden ontvangen door Michael Bakker, die deze eerste aflevering uit de nieuwe reeks

presenteert. Met Michael kijkt Ferry terug op zijn periode voor-, bij- en na Mi Amigo op de Noordzee in de jaren '70. Zondag 13 september, is het de beurt aan Bart van Gogh (tegenwoordig Top Format) die als Erik Beekman in begin 1977 aan boord ging van de Mi Amigo. Club Mi Amigo is te beluisteren via de streams van Radio Mi Amigo 192 op: www.radiomiamigo.eu

Artiesten op bezoek bij de zeezenders

WO 2 SEPT: In onze serie 'artiesten op bezoek' deze maal een foto (zie boven) ingestuurd door Patrick Cowan. Het is John Rowles, die zijn loopbaan in zijn thuisland Nieuw Zeeland begon en in Europa scoorde met 'If I only had times'. Hij bezocht op deze foto de landstudio's van Radio Hauraki, dat tussen 1966 en 1970 voor de kust van Nieuw-Zeeland haar uitzendingen begon.

Discografie aanvulling

WO 2 SEPT: Hier nog een aanvulling voor het discografie overzicht "Offshore tunes", het betreft Sid Ramin met het nummer 'Granada', delen (dus verknipt) hieruit zijn gebruikt voor een filler, voor onder de overzichten van de Veronica Top 40. Het nummer komt van een LP uit 1963 van RCA nummer LSP 2658 en de titel van de LP is: Threshold In Sound. Met dank aan Nico Huijg.

REM-eiland weg uit Delfzijl

DO 3 SEPT: Het verbouwen van het historische REM-eiland kan beginnen. Het 250 ton zware platform is deze ochtend verplaatst naar de constructieloods van Heuvelman Ibis in Farmsum. In Farmsum zal het stalen REM-eiland worden aangepast om

later op het IJ in Amsterdam als restaurant en informatiecentrum van woningstichting Key te dienen. Het eiland zal dan weer op palen komen te staan. Het bouwwerk was een platform dat gebruikt werd voor commerciële tv-uitzendingen in 1964. Het bevond zich toen zo'n 9 kilometer uit de kust. Het was de feitelijke start van de huidige omroep TROS.

Norderney

ZA 4 SEPT: De Lokale Partij Vlissingen (LPV) wil het oude zendschip van Radio Veronica naar Vlissingen halen. De Norderney zou een mooie plaats in de Dokhaven op het Schelde-terrein kunnen krijgen, vindt de partij. "Op zich een aardig idee", reageerde wethouder Piet Polderman afgelopen donderdag tijdens de vergadering van de Commissie Ruimte op de vraag van de LPV of het college de mogelijkheden wil onderzoeken. "Met enige regelmaat komen er verzoeken binnen om historische schepen daar te laten liggen." Er wordt gewerkt aan een plan voor invulling van de ligplaatsen in het dok en omgeving. Hans Knot heeft de partij in contact gebracht met de huidige eigenaar voor verdere besprekingen. Volgens Wout van der Meer, namens de eigenaar, zijn er momenteel vier aanbiedingen het schip over te nemen en zal eind oktober een besluit worden genomen.

Erik Beekman

DI 8 SEPT: 'Jazeker, zomaar even een mailtje van Bart van Gogh. Alles goed met je? Volgens mij is het 1998 dat we elkaar voor het laatst hebben getroffen, tijdens het leuke boot-tripje van Radio 10 Gold. Pfff. We worden oud. Maar goed, de reden dat ik je mail is de volgende: recentelijk werd ik door een kennis gewezen op een artikel dat jij lange tijd geleden hebt geschreven over mijn verblijf op de MV Mi Amigo. Ik heb het opgezocht en las daar, in dit overigens verder prima artikel, tot mijn verbazing dat ik na korte tijd van boord gegaan zou zijn na een aanval van epilepsie. Ik moet je hierin toch even corrigeren; kennelijk heeft jouw bron zich niet helemaal goed laten voorlichten. De enige reden dat ik destijds het schip moest verlaten was dat ik last kreeg van zeer zware migraine-gerelateerde hoofdpijnaanvallen die, zo werd jaren later vastgesteld, veroorzaakt werden door de zogenaamde neurologie van Horton, in de volks-

REM-eiland in Delfzijl © Jac Mulder

mond clusterhoofdpijn genoemd. Deze pijnen waren zo hevig dat ik ervan van mijn 'stokje' ging. En omdat de oorzaak hiervan totaal onbekend was (ook bij mij), werd, om elk verder risico te vermijden, de kustwacht ingeschakeld om mij van boord te halen. Kijk, het is natuurlijk allemaal lang geleden (meer dan 32 jaar), maar ik wilde dit piepkleine stukje geschiedenis toch geen onrecht aandoen en vond het toch wel van een zeker belang je de juiste weergave van mijn avontuur toe te vertrouwen. Nou, ik hoop dat je het kunt waarderen dat ik je van de juistheid van feiten even op de hoogte heb gesteld!

Hoe zat het precies

Vervolgens stuurde ik de volgende reactie terug aan Bart van Gogh: 'Het kostte even het verhaal terug te vinden daar ik overal al sinds het begin van internet publiceer. Ik heb het op Mediapages gevonden en even terug gedraaid waar destijds, in de 70'er jaren mijn bronnen lagen. Je zag al dat ik de lokale pers in Essex memoreerde en verder waren er de eerste directe contacten met de kustwacht via de toenmalige vertegenwoordiger van de FRA in Rayleigh. Ik heb er toen eerst over gepubliceerd in de maand na het van boord gaan, ik dacht in het Freewave Media Magazine (ja, dat nog steeds door ons wordt uitgegeven) en zeker ook in het Monitor Magazine dat samen met Buster Pearson, Penelope Page, Karel Gerbers en mij tot 1990 is doorgezet. Dus ik denk dat de directe info destijds van een man van de kustwacht is geweest. Ik zal de webmaster van mediapages in c.c. deze mail toesturen en vragen jouw informatie toe te voegen aan het artikel van toen. Leuk even je gehoord te hebben en succes.'

Discografie

DO 10 SEPT: Andermaal een aanvulling op de discografie. De eerste versie van de lijst kwam 15 jaar geleden uit en nog steeds wordt de discografielijst bijgewerkt en is terug te vinden via www.soundscapes.info.

Radio Mi Amigo had op een bepaald moment wekelijks op de zondagmiddag het programma 'Verzoekje voor Vrije Radio'. In december 1976 hoorde ik voor het eerst de nieuwe promo voor het programma waarbij de al in de discografielijst voorkomende 'What is love' van The Collectors voorkwam.

Vrouwelijke deejay

ZO 20 SEPT: Kreeg een mooi boek ter recensie toegestuurd en wel 'De Muzikale Verleiding' en lees daarin dat Corry Brokken voor Radio Noordzee een gesponsord programma opnam, de Cory Brokken Show. En dan hebben we het over 1964 en Radio Noordzee vanaf het REM eiland.

Dank aan Wim van de Water, David Shepard, Martin van der Ven en Rob Olthof.

Samenstelling: HANS KNOT

ZA 15 AUG: De Sky Radio Group behaalde in het eerste halfjaar 15,15 procent minder omzet dan dezelfde periode in 2008. Het mediabedrijf achter ondermeer Sky Radio, Radio Veronica, TMF HitRadio en Classic FM behaalde een omzet van 20,5 miljoen euro, tegen 24,2 miljoen euro in de eerste helft van 2008. Deze gegevens komen uit de halfjaarcijfers van de Telegraaf Media Groep, die 85 procent van Sienna Holding BV (Sky Radio Group) in handen heeft. Een woordvoerder van de TMG spreekt over een daling van de advertentie-inkomsten "in lijn met de markt".

MA 17 AUG: Entertainer en producent Hans Versnel legt zijn taken als voorzitter van de publieke omroepvereniging RTV- Oranje neer. Hij zal zich volledig toeleggen op het creëren, initiëren en produceren van shows en evenementen. Een verschil van inzicht met de directie van het muziekstation TV Oranje heeft het besluit versneld. Vooralsnog wordt de voorzittersfunctie waargenomen door Gerard Ardesch, die samen met zijn compagnon Jur Bron in 2005 het initiatief nam voor TV Oranje.

DI 18 AUG: De Nederlandse radiomarkt heeft in het tweede kwartaal van dit jaar haar vermoedelijk slechtste kwartaal ooit meegemaakt sinds 1992, toen commerciële Nederlandse radio wettelijk mogelijk werd. Vergeleken met de cijfers van vorig jaar daalden de netto radiobestedingen met 17,6 % van 71,268 miljoen euro naar 58,707 miljoen euro. Over het gehele eerste half jaar daalden de netto radiobestedingen, vergeleken met vorig jaar, met 15 % van 124,93 miljoen euro in 2008 naar 106,2 miljoen dit jaar.

DI 18 AUG: Het mediaprogramma 'De leugen regeert' keert dit najaar niet terug bij de VARA. Volgens een woordvoerder van de omroep wordt, na negen seizoenen, het aanbod in onderwerpen steeds minder. "Er is veel verbeterd. Media letten scherper op fouten, de NOS heeft bijvoorbeeld een ombudsman aangesteld. Verder kunnen grote onwaarheden in de pers ook aan de orde komen in programma's als 'Zembla' en 'Pauw&Witteman'." Presentator Felix Meurders noemt het 'buitengewoon jammer' dat het programma stopt. Op de plek van 'De leugen regeert' komt een tweede serie van vrouwentalkshow 'Vrouw en Paard'.

WO 19 AUG: De redactie van het Broadcast magazine meldt dat de leiding van de omroep MAX zich voorbereidt op een uitbreiding van zendtijd per 1 september 2010. Het budget stijgt bij uitbreiding van 8 naar 24 miljoen euro. Directeur Jan Slagter van Omroep Max: "Er komen nog drie adviezen aan naar aanleiding van ons beleidsplan, namelijk van het Commissariaat voor de Media, de Raad voor Cultuur en de NPO. Maar de minister heeft aangegeven dat hij het advies van de visitatiecommissie zwaar meeweegt bij zijn beslissing. Dus we bereiden ons wel voor op de definitieve erkenning. Intussen ziet men zich bij Omroep MAX geconfronteerd met financiële problemen. De nieuwe programma's moeten ontwikkeld worden en dat kost veel geld.

De studio van Tijd voor MAX © Jan van Heeren

WO 19 aug: De stijging van de gemiddelde luistertijd naar de radio gaat onverminderd door. Sinds 2008 is er een structurele stijging te zien in het aantal uren. Net als in het eerste kwartaal is er ook een stijging in het tweede kwartaal te zien, waardoor de luistertijd in de eerste helft van 2009 gestegen is tot 3 uur en 14 minuten. Dit betekent een stijging van drie minuten per dag (doelgroep 10+ jaar 7-24 uur). De netto radiobestedingen zijn in het eerste half jaar gedaald met 15 procent en wel van euro 124.930.000 naar euro 106.200.000. Dit is bekend gemaakt door het Radio Advies Bureau.

DO 20 AUG: Rob Trip gaat vanaf 1 januari 2010 aan de slag als presentator van het NOS Journaal van 20.00 uur. Hij volgt daarmee Philip Freriks op, die een punt zet achter zijn loopbaan bij de NOS. Trip (49) wordt het vaste gezicht van het NOS Journaal, naast presentatrice Sacha de Boer. "De journalistiek is een prachtig vak", zegt Trip. "Als je dat mag uitoefenen als presentator van het Acht uur-Journaal, dan ben ik daar zeer vereerd mee." De presentator werkt al jaren voor de radio en de televisie. Tussen 1995 en 2008 was hij één van de presentatoren van het Radio 1-Journaal. Hij was vooral te horen in de ochtenduitzendingen. Zijn journalistieke loopbaan begon Trip bij Omroep Gelderland. Daarna volgden Veronica Nieuwsradio, NOVA, Met het oog op Morgen en het Buitenhof. Op dit moment is Rob Trip gedetacheerd bij de NPS, waar hij meewerkt aan een televisieserie over de Tweede Wereldoorlog. Eind ok-

tober wordt het eerste deel daarvan uitgezonden.

ZA 22 AUG: Nadat eerder Frankrijk overging op een reclamevrije publieke omroep doet ook Spanje dat. De Spaanse publieke omroep TVE wordt reclamevrij. Daar tegenover staat dat Spaanse commerciële omroepen 3 procent van hun reclame-inkomsten en telecombedrijven 0,9 procent van hun inkomsten aan TVE in de toekomst moeten afstaan. In ruil daarvoor concurreert TVE in de toekomst niet meer op de reclamemarkt. Frankrijk ging eerder dit jaar al over op een reclamevrije publieke omroep en in België hebben politieke partijen recent een verzoek ingediend om ook bij de VRT reclame uit de programmering te bannen.

ZO 23 AUG: Diana Sno wordt vanaf 5 september presentator van het nieuwe radioprogramma 'SnoTime', dat wordt uitgezonden op de zaterdag- en zondagmorgen (van 06.00 tot 09.00 uur) op de landelijke publieke Radio 2. 'SnoTime' komt op de plek van 'Plaza'. Diana Sno: "Heel spannend voor mij om in het weekend op Radio 2 presentator te worden van een gloednieuw programma. Ik ga er, samen met de luisteraars, iets moois van maken". Marcel Ermers, eindredacteur Radio 2: "Diana is een enthousiaste en creatieve programmamaker, die straks op een prettige én pittige manier haar luisteraars het weekend in stuurt". Diana Sno was de afgelopen jaren werkzaam bij verschillende radio- en televisieprogramma's, zowel voor als achter de schermen. Momenteel is ze werkzaam als redacteur van het radioprogramma Cappuccino.

ZO 23 AUG: Uit onderzoek van Flycatcher onder ruim 1.500 Nederlanders van 12 jaar en ouder blijkt dat maar liefst twee derde van de Nederlanders het een goed initiatief vindt als de publieke omroepen reclamevrij worden. Vooral oudere hoogopgeleiden zijn deze mening toegedaan. De reclameblokken mogen vooral geschrapt worden, omdat deze storend en irritant overkomen. De helft van de ondervraagde Nederlanders geeft aan meer naar de publieke netten te kijken als er geen reclameblokken tussen de programma's door zouden zijn. Een tiende heeft hier, ter compensatie van gedolven reclame inkomsten, geld voor over; gemiddeld 6,40 euro per maand, de ouderen zelfs 7,75 euro. Behalve aan reclames, ergeren Nederlanders zich ook aan de herhalingen van programma's op televisie.

MA 24 AUG: Kabelradio.nl, een portal met 1200 radiostations, stopt voorlopig met zijn dienst omdat Buma/Stemra sinds kort tarieven heft op links naar radiostations. Kabelradio.nl vreest dat zij ongeveer 6000 euro per jaar moet betalen en dat betekent het einde van de website. Volgens de makers: "Onze site was een ode aan het fenomeen radio dat, dankzij internet, weer spannend werd. Maar dit tarief is het doodvonnis voor onze portal, die zonder winstbejag was opgezet." De makers vinden dat Buma/Stemra met de heffing op links naar radiostations een brug te ver gaat. "Het lijkt ons principieel onjuist dat de Buma/Stemra geld eist van zowel het radiostation als de vele portals die naar het radiostation verwijzen. Dat is dus dubbel incasseren. Wat nog

niet iedereen beseft is dat het internetlandschap vanwege de regeling ernstig zal verschromen omdat ook het particuliere gebruik van YouTube-filmpjes belast zal worden, zodat ook dit fenomeen binnenkort tot het verleden zal behoren."

DI 25 AUG: Chantal Janzen mag opnieuw het Televisier Gala presenteren. Daar wordt ieder jaar de belangrijkste publieksprijs voor de Nederlandse televisie uitgereikt, de Televisiering. Vorig jaar moest Chantal Janzen invallen voor Frits Sissing die de presentatie voorbij moest laten gaan omdat hij zelf genomineerd was voor een van de televisieprijsen. Het Televisier Gala is vrijdag 23 oktober te zien op Nederland 1.

Chantal Janzen presenteert Televisiering Gala © Jan van Heeren

WO 26 AUG: Met de sluiting van Postbus 51 gooit de overheid een unieke merknaam, met een lange historie, overboord. Kort na de Tweede Wereldoorlog stelde de rijksoverheid een centrale postbus in voor burgers en dat werd dus het overbekende nummer 51. Het werd een centraal loket voor iedereen die een brochure wilde bestellen of op zoek was naar een antwoord op een vraag aan de overheid. Begin jaren zestig verschenen de eerste promotiespotjes op radio en televisie. Daarin werd steeds naar dit postbusnummer verwezen als men meer informatie wenste. Hierdoor werd Postbus 51 steeds herkenbaarder voor het Nederlandse publiek. In 1977 werd Postbus 51 als merk vastgelegd. Tot begin jaren '90 bood 'de postbus' vooral informatie. Daarna ging Postbus 51 zich meer richten op het beantwoorden van vragen van burgers. In 1995 startte de Postbus 51 Infolijn, een gratis telefoonnummer van het rijk, een jaar later gevolgd door een website. Toen werd het ook mogelijk vragen per e-mail te stellen. In de loop van dit jaar gaat Postbus 51 op in de nieuwe website van de overheid.

DO 27 AUG: Giel Beelen presenteert vanaf 5 september een jazzprogramma op het publieke radiostation Radio 6. In Giel Jazz, elke zaterdagavond om 19.00 uur te beluisteren, richt de dj zich op de wat hipper jazz, ook wel Acid Jazz, Nu Jazz, Smooth Jazz en Wicked Jazz Sounds genoemd, zo kondigde een woordvoerder van de Vara woensdag aan. Beelen behandelt in

het radioprogramma de nieuwste cd's en klassiekers. "Los van de muzikale info neemt Giel Beelen de luisteraar mee in een fijne flow om de zaterdagavond mee te beginnen. Dat alles in één muzikale mix", aldus een woordvoerder van de omroep. Beelen combineert Giel Jazz met zijn programma's Giel en Nachtegiel op 3FM. Voorafgaand aan Giel Jazz programmeert de VARA op Radio 6 het nieuwe soulprogramma Sweet Soul Music (18.00 uur) van Leo Blokhuis.

VR 28 AUG: De winnaars van de RVU Radioprijs zijn vanavond op Radio 1 bekendgemaakt. De RVU Radioprijs is de jaarlijkse aanmoedigingsprijs voor aankomende radiomakers uit Nederland en Vlaanderen. De juryvoorzitter Dolf Jansen maakte de winnaars bekend in een live-uitzending vanuit het RVU-paviljoen in Hilversum. In de categorie journalistiek/nieuwsgeoriënteerd werd Mijke Hurx van de Fontys Hogeschool Tilburg tot winnaar uitgeroepen. Zij maakte het programma: 'Als je dit niet hebt meegemaakt...'; een bijzonder rauw en openhartig interview met een militair die op 19-jarige leeftijd naar Uruzgan werd uitgezonden. Het juryrapport: "Een gewone Brabantse jongen vertelt over zijn ervaringen als militair in Uruzgan. Recht voor zijn raap, zonder enige terughoudendheid. In al zijn kaalheid en soberheid zegt dit interview meer over de missie van de Nederlandse militairen in Uruzgan dan menig reportage. Knap gedaan van de maakster, die zich ontpopt als een goed interviewer. Stukje bij beetje weet zij de militair tot steeds grotere openheid te bewegen. Een onthullend en onthutsend interview dat de oorlog in Afghanistan heel dichtbij brengt." In de categorie cultureel/persoonlijk ging de prijs naar Frances Lefebure van het Koninklijk Conservatorium Antwerpen: opleiding drama (voorheen Herman Teirlinck Instituut). Zij maakte de documentaire 'Tot in den draai'. Een documentaire over een avontuurlijke jongen, die een reis door de jungle maakt en op een gegeven moment onvindbaar is. Zijn ouders houden rekening met het ergste; een leven zonder hun zoon.

MA 31 AUG: Het regionale radiostation Hotradio hoopt dat de Raad van State korte metten maakt met een boete van het Commissariaat voor de Media. Die legde het radiostation een boete op van 10.000 euro, omdat het reclame maakte voor sponsors van het ANP nieuwsblok. Direct na het nieuws meldten Hotradio en Hotradio Plus welk bedrijf of organisatie betaald had voor het ANP blok. De woordvoerder van het commissariaat zei gisteren in een rechtszaak in Den Haag dat de Mediawet verbiedt reclame te maken voor sponsoring van nieuws. Bedrijven mogen best bijdragen aan de kosten van nieuwsuitzendingen op radio en televisie, maar op stations mag dat niet worden gemeld, omdat daarmee de onafhankelijkheid van de nieuwsvoorziening in het gedrang komt. Hotradio stelt dat de sponsor meldingen alleen te horen waren op livestreams via het internet en niet in de reguliere radio-uitzendingen via de ether. Volgens Hotradio valt het uitzenden op internet niet onder de omroepwet. Maar de rechtbank Almelo stelde al eerder vast dat de directeur van Hotradio aan-

vankelijk had verklaard dat de reclame ook in de ether is uitgezonden.

WO 2 SEPT: Erik de Zwart is de winnaar geworden van de Marconi Oeuvre Award 2009. De jury, onder leiding van voorzitter Daniël Dekker, koos voor De Zwart omdat hij al 30 jaar een radioman 'pur sang' is. Volgens de jury heeft De Zwart het medium niet alleen sterk verbeterd maar ook een duidelijk en ontegenzeggelijk stempel gedrukt op de ontwikkeling van het Nederlandse radiolandschap. Vooral in de jaren tachtig van de vorige eeuw waren programma's als 'Bart en De Zwart', 'De Stemband' en de 'Nederlandse Top 40' een begrip. Het was de tijd van de radiohelden die De Zwart de naam 'Mr. Radio' opleverde. Vanaf september vorig jaar maakte hij zijn rentree op de radio en is hij ieder weekend bij Radio Veronica te horen met het Top 40 Hitdossier.

DO 3 SEPT: Drie dagen na de opening van de stemsite zijn er al meer dan 100.000 stemmen uitgebracht voor de Gouden Televizier Ring 2009. Een record, volgens een woordvoerder van de organiserende omroep AVRO. Vorig jaar kwamen er gedurende de gehele stemperiode met de duur van drieënhalve week in totaal 160.000 stemmen binnen.

VR 4 SEPT: De Evangelische Omroep (EO) en presentator Arie Boomsma beëindigen hun samenwerking per 1 oktober 2009. Het lukt beide partijen niet hun werkwijze en strategie met elkaar te verenigen, zo stelt de EO in een verklaring. "Ik blijf de EO een warm hart toedragen", laat de presentator in een verklaring weten. Na alle commotie rond zijn medewerking aan een fotoshoot voor een homoblad en het niet laten doorgaan van het omstreden cabaretprogramma 'Loopt een man over het water', kwamen de EO-directie en Boomsma tot de conclusie dat een vruchtbare samenwerking niet langer mogelijk is. Boomsma begon in 2006 bij de EO met het programma "Een Betere Buurt". Daarna presenteerde hij onder meer '40 Dagen Zonder Seks' en 'Ontopic'. Op Radio 1 presenteert hij het dagelijkse actualiteitenprogramma 'Dit is de dag'.

ZO 6 SEPT: 58 procent van de Nederlandse huishoudens heeft inmiddels een aansluiting voor digitale televisie. Dit komt in de praktijk neer op ongeveer 4,2 miljoen huishoudens met een dergelijke aansluiting. Dit meldt de Nationale Consumenten Enquête. Dit is een aanzienlijke stijging op de 3,9 miljoen huishoudens, die TNO eerder dit jaar heeft gemeten in een jaarlijks onderzoek voor het ministerie van Economische Zaken. Het onderzoek van de Nationale Consumenten Enquête toont aan dat de opmars van digitale televisie in de Nederlandse samenleving onverstoortbaar doorgaat. In 2007 waren slechts 2,7 miljoen huishoudens aangesloten op digitale televisie. Als de huidige groei aanhoudt, is dit aantal in 2010 verdubbeld.

ZO 6 SEPT: Het wereldrecord televisiekijken, een ini-

tatief van Veronica Magazine, is zaterdagochtend verbroken in het gebouw van Beeld en Geluid in Hilversum. De 28-jarige Efraim van Oeveren uit Tilburg keek 86 uur aan een stuk naar de televisie. Het record stond op naam van een andere beeldbuisfanaat uit New Delhi in India. Hij zat tachtig uur onafgebroken voor de beeldbuis te kijken. "De eerste maand ga ik zeker geen televisie meer kijken", reageerde Van Oeveren volgens de organisatie na afloop. Woensdag gingen drie deelnemers de strijd aan voor een plaats in het Guinness Book of Records. De marathonuitzending begon met de uitzending van de misdaadverslaggever over Joran van der Sloot en Natalee Holloway. Na ruim veertig uur staakte de eerste deelnemer de strijd. De tweede haakte na ruim 72 uur af. Van Oeveren sliep volgens de organisatie sinds woensdag slechts drie kwartier. Tijdens het kijken mocht hij niet langer dan tien seconden zijn ogen dichthouden, om nog in de race te blijven. Een arts hield in de gaten of hij de recordpoging psychisch en fysiek nog aankon. Vanuit Londen was een vertegenwoordiger van het Guinness Book of Records overgekomen om de laatste uren bij te wonen.

MA 7 SEPT: Er zit een gat in mijn rubriek doordat de computer geruime tijd stuk was als het gevolg van een crash door spyware. Derhalve is ondermeer een grote hoeveelheid aan persberichten verloren gegaan, duitzenden e-mail adressen en andere bestanden. Derhalve even een tweetal weken zonder info maar er is meer want:

ZO 20 SEPT: Twee heren, die ooit bij leven radiolegendes waren, maar anno 2009 toch ieder in die hoedanigheid zo goed als vergeten zijn: Adriaan Van Landschoot en Paul Verbrugghe. De ene ooit eigenaar van Radio Atlantis (de zeezender), de andere, notoir en eigenzinnig presentator van de superpopulaire BRT Top 30, waren in het nieuws. Paul Verbrugghe, tegenwoordig journalist, heeft het in de krant Het Laatste Nieuws over muziek en hitlijsten. Zijn betoog is niet naar de zin van Adriaan Van Landschoot. De toenmalige BRT Top 30, die Paul Verbrugghe presenteerde, was echt natte vingerwerk en dat is de huidige Ultratop opnieuw. Net zoals 'De Afrekening' van Studio Brussel, waarvan meestal zelfs geen enkele opname in de echte Ultratop singles verkoophitparade voorkomt. Dat geldt ook voor vele andere hitparades. Ultratop, gebaseerd op met barcode gescande verkopen in de winkels evenals officieel verkochte downloads is dus de enige echte hitparade. Daar gaat Clouseau nu met 'Leve België' aan ten onder wegens geen verkoop ondanks de giga mediahype. Zelfs met een fysieke single komt die verkoop niet terug. Voor de BRT top 30 samenstelling werd vroeger naar de winkels gebeld. Door een verkoper werd een lijst doorgegeven die niet op werkelijke verkopen gebaseerd was maar meestal op de eigen smaak. Zoals de huidige Radio 2 Top 30 nu samengesteld wordt op basis van de smaak van de muziek-samenstellers en niet die van de luisteraars of kopers.

DI 22 SEPT: Het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid lanceert een betaalde online clipdienst voor pro-

professionals in de creatieve industrie: Dutchfootage.com. Hier kunnen gebruikers voorgeselecteerde clips uit het archief van Beeld en Geluid downloaden voor hergebruik. De dienst bevat een uitgebreide selectie archiefmateriaal. Van typisch Nederlandse historische beelden tot actuele thema's als de Gaypride, Geert Wilders en het huwelijk van prins Willem Alexander en prinses Maxima. De collectie fragmenten en thema's wordt doorlopend bijgewerkt en aangevuld met nieuw materiaal. Dutchfootage.com richt zich op de creatieve industrie in binnen- en buitenland. Programmamakers, omroepen, reclamemakers, redacteurs en producers beschikken hiermee over een directe bron die voorziet in uniek beeldmateriaal uit het archief van het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid.

WO 23 SEPT: BBC Prime is begin juli gestart met de Nederlandstalige ondertiteling van een deel van haar aanbod. Het gaat om onder andere EastEnders, Casualty en Doctors. De bedoeling is dat binnenkort nagenoeg alle programma's Nederlandstalige ondertiteling zullen omvatten. BBC Prime is een zender van BBC Worldwide, de commerciële dochter van de publieke Britse omroep BBC. BBC Prime zendt alleen producties uit die eerder op de Britse publieke televisiestations BBC One, BBC Two, BBC Three en/of BBC Four te zien zijn geweest. De Nederlandstalige ondertiteling zal niet op de Britse publieke netten beschikbaar komen.

DO 24 SEPT: Radio luisteren via internet wordt steeds belangrijker. Inmiddels vindt 12 procent van de totale radioluistertijd in Nederland via internet plaats. In Groot-Brittannië is dit slechts 2,2 procent. Dit maakte een woordvoerder van het Radio Advies Bureau (RAB) donderdag bekend. Men wijst erop dat Digital Audio Broadcasting (DAB) daarentegen in Groot-Brittannië is uitgegroeid tot 11,3 procent. DAB is een nieuwe manier van digitaal uitzenden. Het is een alternatief voor het 'oude' analoge signaal, maar er is wel een speciale radio voor nodig. Ook in Nederland gaat DAB nu echt zijn intrede doen nu de regering heeft besloten om de uitgifte van commerciële etherfrequenties te koppelen aan het introduceren van DAB.

DO 24 SEPT: Het kinderprogramma Villa Achterwerk bestaat 25 jaar. De VPRO viert dit jubileum met een

marathonuitzending van twaalf uur in het weekeinde van 3 en 4 oktober (Nederland 3, vanaf 23.30 uur). Onder de paraplu van Villa Achterwerk ontstonden televisieklassiekers als 'Theo & Thea', 'Loenatik' en 'de Daltons'. De 'villa' zette jeugddocumentaires op de kaart en bood een podium voor vernieuwende animatie en jong talent.

DO 24 SEPT: De Europese Voetbalunie Uefa heeft de uitzendrechten voor de eindronde van de Europese titelstrijd in 2012 aan de EBU verkocht. Daardoor zijn de meeste voetbalwedstrijden op het open kanaal te zien. NOS heeft de rechten voor Nederland en de VRT voor Vlaanderen. In 29 bij de Uefa aangesloten landen zullen minstens 27 van de 31 duels rechtstreeks op open kanalen te zien zijn. Het EK wordt in Polen en Oekraïne gehouden. Welk bedrag met de overeenkomst is gemoeid, maakte de Uefa niet bekend.

VR 25 SEPT: Omroep-directeur Mark Thompson heeft BBC News 12 maanden de tijd gegeven om een nieuwslezeres aan te nemen die ouder is dan 50 jaar. De omroep ligt onder vuur vanwege vermeende leeftijdsdiscriminatie. Aanleiding is het besluit van de BBC afgelopen zomer om de 66-jarige Arlene Philips, jurylid in het programma Strictly Come Dancing, van de buis te halen ten faveure van de 36 jaar jongere Alesha Dixon. Het leverde de omroep een stortvloed aan klachten van kijkers op. Ook op internet lieten veel mensen hun ongenoegen blijken over de in hun ogen discriminerende personeelwisseling. In 2007 kreeg de BBC hetzelfde verwijt toen nieuwslezeres Moira Stewart na 34 jaar van het scherm verdween.

ZA 26 SEPT: Soms zijn er van die momenten na het ontvangen van een van de vele persberichten, die er binnen komen, dat ik spontaan – na het lezen begin te lachen. Zo ook vandaag bij de berichtgeving die binnenkomt vanuit het hoofdkantoor van de Ofcom. Deze organisatie is ondermeer verantwoordelijk voor het nakomen van de wetgeving inzake zendvergunningen. Tevens dient men toe te zien dat het illegaal uitzenden via de nodige frequenties wordt voorkomen dan wel wordt verhinderd. Met grote regelmaat worden er vooral in de Britse steden illegale radiostations opgerold. Men zit vooral op locatie in een van de honderden grote flatgebouwen, waarbij men moeilijk is te traceren. Men heeft dan de hoofdzender op een andere locatie, die via microwave zendertjes worden aangestuurd. Vaak is het een spel van vele muizen tegenover een kat, de opsporingsafdeling van Ofcom. Recentelijk werd er weer een station opgericht waarbij ondermeer Kieran O'Sullivan werd opgepakt. En het was zeker niet de eerste keer dat de opsporingsambtenaren van Ofcom hem tegenkwamen. Hij diende daarom andermaal voor de rechter te verschijnen waarbij hij verdacht wordt van het aanleggen van technische installaties ten bate van een illegaal radiostation op het dak van een flat. Daar O'Sullivan al voor de zoveelste keer werd betrappt heeft de rechter besloten tot een zogenaamde ASBO, een anti sociaal gedrag order, hetgeen betekent dat hij onder toezicht wordt geplaatst. Tevens kreeg hij te horen

dat er een absoluut verbod voor hem geldt zich te vertonen op welk dak in Londen dan ook, kreeg hij 18 weken hechtenis opgelegd, mag hij na het uitzitten van zijn straf nog eens drie maanden de avondklok nakomen, 1200 pond boete betalen en werd al zijn apparaatuur in beslag genomen. Maar het lachen van mijn zijde lag vooral bij het algeheel verbod tot dakje klimmen.

MA 28 SEPT: EO-presentator Andries Knevel stopt eind dit jaar met zijn talkshow "Het Elfde Uur". Volgens een woordvoerder van de omroep gaat Knevel daarna op hetzelfde tijdstip een programma maken samen met Tijs van den Brink. Het nieuwe programma wordt weer een talkshow, maar de precieze invulling is nog niet bekend. Volgens de EO-woordvoerder gaat het in elk geval niet om een nieuw 'Het Elfde Uur' of een vernieuwde Knevel & Van den Brink.

MA 28 SEPT: Talpa, het media-bedrijf van John de Mol, heeft surseance van betaling aangevraagd voor het Deense radiostation Radio 100 FM. Na gedurende vijf jaar veel energie gestoken te hebben in Radio 100 FM, ziet Talpa Radio Denmark zich genoodzaakt surseance van betaling aan te vragen voor het populairste radiostation van Denemarken. Het besluit, dat maandag wordt uitgevoerd, maakt duidelijk dat onder de heersende marktomstandigheden commerciële radio in Denemarken niet winstgevend en zelfs niet break-even te maken is.

DI 29 SEPT: De publieke omroepen NPS, RVU en Teleac onderzoeken de mogelijkheid te fuseren. De raden van toezicht hebben de directies gevraagd daarnaar een verkennend onderzoek te houden. Zij willen hiermee een bijdrage leveren aan de bestuurbaarheid van de publieke omroep. Ook zal een fusie efficiencyvoordelen opleveren, is de gedachte. Het rapport van de Visitatiecommissie landelijke publieke omroep 2004-2008 adviseert één educatieve omroep te creëren door het samengaan van Teleac en RVU of een fusie tussen RVU en NPS. Dit was aanleiding voor de omroepen om met elkaar in gesprek te gaan.

DI 29 SEPT: Een inwoner uit de Spaanse stad Bilbao dient met de billen bloot te gaan nadat de burens veelvuldig hebben geklaagd over het volume dat het televisietoestel van de 64-jarige verspreidde. Het ernstig wonende echtpaar had niet alleen last van het harde geluid van de televisie maar ook van de radio en geluidsinstallatie van de man. De politie kwam meerdere malen waarschuwen maar dit bleek niet te helpen. Hij bleef doorgaan met het langdurig en veelvuldig verspreiden van te veel decibellen. Dit is hem nu duur komen te staan. Niet alleen werd de apparaatuur in beslag genomen, ook dient hij drie maanden in de cel te verdwijnen. Het is niet duidelijk of hij in de cel ook de beschikking krijgt over amusementsapparaatuur.

DI 29 SEPT: Een inwoner uit de Spaanse stad Bilbao dient met de billen bloot te gaan nadat de burens veelvuldig hebben geklaagd over het volume dat het televisietoestel van de 64-jarige verspreidde. Het ernstig wonende echtpaar had niet alleen last van het harde geluid van de televisie maar ook van de radio en geluidsinstallatie van de man. De politie kwam meerdere malen waarschuwen maar dit bleek niet te helpen. Hij bleef doorgaan met het langdurig en veelvuldig verspreiden van te veel decibellen. Dit is hem nu duur komen te staan. Niet alleen werd de apparaatuur in beslag genomen, ook dient hij drie maanden in de cel te verdwijnen. Het is niet duidelijk of hij in de cel ook de beschikking krijgt over amusementsapparaatuur.

WO 30 SEPT: De Britse online advertentiemarkt was in de eerste helft van 2009 voor het eerst groter dan die voor televisiereclame. Dat meldt de Britse vestiging van

het Internet Advertising Bureau. De bestedingen voor reclame op internet groeiden met 4,6 procent tot ruim 1,75 miljard pond (ruim 1,9 miljard euro) ten opzichte van dezelfde periode een jaar eerder. Het totale aandeel van internet in de advertentiemarkt stijgt daarmee tot 23,5 procent. Dat is mede te danken aan de forse krimp van andere sectoren binnen de advertentiemarkt. Zo daalden de televisieredamebestedingen in de eerste helft van 2009 met ruim 16 procent tot 1,64 miljard pond. Daarmee is het aandeel televisiereclame voor het eerst kleiner dan advertenties op internet.

WO 30 SEPT: Het Commissariaat voor de Media plaatst vraagtekens bij de werkwijze van de TROS en geeft minister Ronald Plasterk (Media) daarom het advies de uitzendlicentie van de omroep voorlopig nog niet te verlengen. Volgens de mediawaakhond moet De Grootste Familie van Nederland in zijn beleidsplan duidelijk maken dat zij de Mediawet naleeft. In het TROS-beleidsplan worden wel zinnen gewijd aan naleving van de wet. Maar de inspecteurs van het commissariaat vinden dat het beter en overtuigender kan. TROS, Plasterk en commissariaat gaan met elkaar in gesprek om tot een oplossing te komen.

WO 30 SEPT: Sinds enkele weken blijkt dat de leiding van RTV Noord in overleg is met de collega's van de regionale omroep RTV Drenthe inzake samenwerking en krachtenbundeling. De gesprekken hebben ondermeer als doel te komen tot een betere manier van het inzetten van de financiële middelen van beide organisaties. Ondermeer wordt door RTV Noord directeur Bleker onderzocht hoe in de toekomst het gezamenlijk inhuren van externe faciliteiten kan worden geregeld. Hierbij dient gedacht te worden aan het inhuren van cameramensen, editors en ander technisch personeel. Wel is heel duidelijk dat in de toekomst de beide redacties van de regionale omroepen onafhankelijk van elkaar zullen blijven opereren. Alleen al in Groningen wordt per jaar meer dan 1 miljoen euro besteed aan het inhuren van externe faciliteiten. Volgens Bleker is het streven dit bedrag met minimaal 20% naar beneden te halen indien de samenwerking goed op pad komt. Ook zijn directe collega in Drenthe, Klaas Samplonius, staat open voor een verregaande samenwerking. RTV Drenthe zit ondermeer met een tekort op de begroting van vorig jaar. In 2008 leed men, mede als gevolg van de kredietcrisis, een verlies van 625.000 euro.

DO 1 OKT: De Nederlandse televisie- en radio-omroepen moeten het dit jaar met 8,6 procent minder reclame-inkomsten doen. Door de teruglopende reclame-inkomsten krimpt de totale televisiemarkt in 2009 met 0,1 procent naar 3,44 miljard euro. Dat geldt voor zowel commerciële als publieke omroepen. De radiomarkt voelt de recessie nog harder en krimpt dit jaar met 4,8 procent naar 452 miljoen euro. Bovendien blijkt dat publieke radiostations marktaandeel blijven verliezen aan commerciële stations. Dat blijkt uit de Dutch Entertainment en Media Outlook 2009-2013 die accountants-

en adviesorganisatie PricewaterhouseCoopers (PwC) donderdag presenteert. Het is voor het eerst sinds jaren dat beide markten krimpen. Tot de financiële crisis vorig jaar uitbrak, ging het enkele jaren alleen maar beter met de advertentie-inkomsten van de Nederlandse omroepen.

VR 2 OKT Het televisiestation RTL 4 bestaat vandaag twintig jaar. Het eerste Nederlandse commerciële televisiestation startte op 2 oktober 1989 onder de naam RTL

Veronique. Het jongerenstation werd in 1990 omgedoopt tot RTL 4 en maakte furore met programma's als 'Goede Tijden Slechte Tijden', 'Idols' en 'Barend en Van Dorp'. De gehele maand oktober staat het station uitgebreid stil bij dit jubileum.

HANS KNOT EN MICHEL VAN HOOFF

In de maand augustus werden, zowel via de internetstream van Veronica 192 als de 1584 kHz, vele oude programma's van Radio Veronica en uitzendingen van herdenkingsprogramma's van vijf en tien jaar geleden herhaald. De Stichting Norderney, die een goede beheerder is van de nog bestaande Veronica studio-tapes, is verantwoordelijk voor de heruitzendingen, die vele fans van weleer andermaal hebben wakker geschud door met deze grote geste te komen. Ruud Poeze, eigenaar van Radio Paradijs, was bereid het internet-sigitaal over te zetten op een laagvermogen zender, opgesteld in de provincie Utrecht en uitzendend op de 1584kHz.

Daar ik met een redelijk aantal mensen in contact ben gekomen de laatste 22 jaar en daar ik een gelezen versie van het Freewave Media Magazine in de vorm van een radioprogramma op onregelmatige basis verzorg, weet ik dat ook de visueel gehandicapten enorm zijn gebaat met het medium radio. Ze zijn zeer scherp bij het luisteren als het gaat om de kwaliteit maar ook heel scherp als het gaat om wat geboden wordt in de uitzending. Het is dan ook een lust om radioprogramma's voor deze specifieke doelgroep te maken. Ook met de programma's van de Stichting Norderney in de maand augustus, zo was te verwachten, zou deze doelgroep plezier gaan beleven en dus heb ik menigeen vooraf kunnen informeren. Een deel van hen reageerde dan ook enthousiast.

Een van hen, de in Zeist wonende zendamateur pa3fku, René Sweers, was zelf overenthousiast en leverde menig slaapuur in om vooral zo weinig mogelijk te missen. Zowel via internet als de middengolf werd er geluisterd, waarbij vermeld dient te worden dat de zender, die gebruikt werd, stond opgesteld in de provincie Utrecht, juist daar waar Zeist ook gelegen is. Rene en ik hielden contact over de kwalitatieve en kwantitatieve inhoud van de reeks uitzendingen en op een bepaald moment kreeg ik een soort van noodkreet vanuit Zeist daar René redelijk ontevreden begon te raken:

'Weet jij Hans het e-mailadres of telefoonnummer van de mensen bij de Veronica uitzendingen? Ik wil graag met ze in contact komen als ze dat niet vervelend vinden. De middengolffrequentie, die ze gebruiken, is niet om aan te horen doordat men te veel hoge signalen erin heeft. In de internetstream zit ook veel te veel hoog waardoor het schettert in je oren en het geluid vervormt en heel naar is om naar te luisteren. En de limiter, die er aan staat gekoppeld, maakt het nog veel erger. Als ze minder hoog zouden mesturen of die smerige piek hoog er uithalen kan het geluid veel mooier zijn. Kan niemand dat nu meer horen? Het zou toch wel leuk zijn als ze de laatste week met een goed en prettig geluid nogmaals afscheid zouden nemen.'

Vervolgens heb ik René voorgesteld een mail te schrijven, die ik persoonlijk naar Juul Geleick, Ad Bouman en Ruud Poeze zou sturen, hetgeen ongeveer de volgende inhoud had: 'Ik zou graag een opbouwende opmerking willen maken of een tip willen geven. De zender op de middengolf staat bij mij vlak om de hoek maar is niet goed af te stemmen: er zit veel en veel te veel hoog in. Een piek rond de 2 tot 3 kHz. Dus het lispelt en is niet fijn om naar te luisteren; het schettert. Op internet hetzelfde verhaal, te veel hoog insturing denk ik, zodat de stream het niet aankan. Ook rond de 2 tot 3 kHz en in het hele hoog schettert het en lispelt het signaal. Niet fijn om naar te luisteren. Met een toonregeling is er met hoog af een beetje naar te luisteren maar het blijft vervelend. De limiter, die er aan staat te trekken maakt het nog erger. Is dit de bedoeling? Het gerucht gaat, dat het expres gedaan is om het opnemen tegen te gaan. Dat zou flauw zijn, de gangbare radiostations zenden ook een normaal geluid uit. Alhoewel de commerciële stations ook steeds slechter gaan klinken. Het zou mooi zijn als de laatste week het nog goed zou gaan klinken? Het is maar een opbouwende mededeling. Ik hoop dat er iets aan gedaan kan worden?'

Ik heb de mail netjes doorgestuurd en vervolgens is er zowel door Juul Geleick en Ruud Poeze technisch uitleg verleend over de uitzendingen en is er later in de maand zelfs nog enige aanpassing gedaan, waardoor niet alleen René maar ook een groter deel van Nederland het middengolfsigitaal beter kon ontvangen. Ook werd aan René, door Juul, uitgelegd waarom er niet altijd het gehele complete uur werd uitgezonden. En werd er gemeld dat er aandacht zou worden besteed

aan eventuele technische problemen.

Nadat er een verbetering in het te ontvangen signaal was gekomen ging de blinde René (prachtig wat is de techniek voor visueel beperkten ook geweldig gegroeid in de laatste jaren) achter zijn toetsenbord zitten om de volgende reactie te sturen: 'De complimenten voor jullie kunst om op internet het tijdsein van het hele uur ook exact gelijk te laten lopen met de zogenaamde publieke kneuterstations. Jullie hebben gemeten hoe veel tijd er tussen zit denk ik nu tot op de seconde af. Ik luister nu met veel plezier en klinkt goed luisterbaar, al is het dan maar een stream van 64 kbps. Ik heb een paar jaar geleden op een beurs voor blinden en slechtzienden, 'De Ziezo Beurs' drie dagen radio gedaan op internet met 64 kbps. Wel, dan moet je moeite doen om het goed te laten klinken hoor. Dat ga ik januari 2010 weer doen, maar dan met een echte stream in stereo.

En dan nog de vraag of het deze keer echt de laatste keer is dat we naar dit mooie spul mogen luisteren? Ik vind jullie toch wel sportief dat ik nu complete programma's hoor van de laatste week zonder storing er door. Radiovrienden, het is geweldig dat jullie met zijn allen het Veronica gevoel en de zeer mooie herinneringen nog in de lucht houden. Mijn oprechte hartelijke dank daarvoor en zal tot de laatste keer luisteren dat dit herdacht wordt!'

Vragen waar René geen antwoord op kreeg en op een ander moment zal het blijken of er al dan niet tot heruitzending van oude Veronica programma's zal worden overgegaan. Nadat de uitzendingen van de Stichting Norderney tot een einde waren gekomen heeft René de tijd genomen om in een lange e-mail voor hem deze warme augustusmaand vol ware Veronica geluiden af te sluiten met een dank e-mail:

'Beste Juul, beste Ruud, beste Ad, beste Hans en beste vele anderen die ik niet ken en de mensen die niet meer onder ons zijn. Jullie hebben van mij deze weken een zeer blij mens gemaakt. Al was dan wat ik graag weer hoorde, niet waar ik direct blij van werd.

Deze 31ste augustus, 35 jaar na het sterven van Radio Veronica, zit ik weer op het puntje van mijn stoel. Ik ben een grote kerel, maar toen ik de laatste woorden van een ieder had gehoord kon ik mijn middagbroodje niet door mijn keel krijgen. Ik zat weer te janken zoals 35 jaar geleden dat ze dit hebben vermoord. Het zal een heel werk geweest zijn deze laatste week weer te draaien. En jullie hebben de goede banden bewaard en alles opgenomen toen. In het begin van de week was ik zeer knorrig over het feit dat jullie de programma's stoorden. Maar jullie zijn dus toch echte radiovrienden! Het is zeer sportief

dat jullie toch alles hebben uitgezonden en dat zonder storing. Ik beleefde het verleden weer helemaal terug.

Het komen en gaan van Radio Veronica heeft voor mij verbinding met een grote liefde in mijn leven die kwam en ging bijna tegelijk met Veronica. Vandaar dat het sterven van Veronica ook het sterven was van mijn eerste en grootste liefde. Het was een liefde die van twee kanten kwam en samen hebben we onze jeugd met familie en vrienden doorgebracht aan de Nederlandse kust. Op het strand hebben we grote letters gemaakt dat in totaal 'Veronica moet blijven' voorstelde. Gezamenlijk hebben we duizenden kaarten laten tekenen voor het behoud van Radio Veronica. Alleen toen diegene ervandoor ging met een ander en toen Veronica uit de lucht ging, werd alles ontkend wat we hadden samen. Kan je dus voorstellen dat het verdwijnen van Veronica bij mij nog altijd hoog zit? Als men ontkent dat er iets moois was, is dat ongelofelijk en dan sta je daar met twee blote handen. Veronica en jullie allemaal hebben nooit ontkend dat het er is geweest.

Bijna niemand kende ik echt van de mensen bij Radio Veronica maar het was net of het goede vrienden van je waren. We weten wat voor radiotroep er is nu in Nederland. Maar het met hart en ziel radio maken zal nooit meer terug komen. Jullie, die met je hart het werk deden en niet alleen als er dikke bonussen en heel dikke zakken met geld achter zaten, zoals nu bij de radiobedrijven.

Het af en toe wegvallen van de stream of de middengolf was jammer maar dat hebben jullie toch weer snel opgelost. Ooit hoop ik nog een keer met iemand van jullie of een paar bij te praten over Veronica. Ik doe voor diverse doelgroepen 'leuke interviews' en het zou leuk zijn iemand van jullie nog een keer voor mijn microfoon wat te laten vertellen. Met een traan en een lach wens ik jullie allemaal het beste. Heel erg bedankt voor nu en toen, en wie weet nog een keer als er een later is? Ik hoop dat jullie vrouwen of partners je een hele dikke knuffel willen geven voor alles, toen, nu en later. Ik wens een ieder nog heel veel goeds in zijn leven. Ik liep deze week met een klein radiootje door het huis. Het was net weer echt als toen en of het 35 jaar geleden was. Eén van de programma's die zeer mooi waren, is 'De kolder op zolder show', in de nacht weer te horen met mijn radiootje op het kussen zoals

In de boordstudio van de Norderney: v.l.n.r.: Johan van der Kolk, Leo de Later, Arthur Endlich en José van Groningen

het toen was.

De mensen, die er al niet meer zijn van Radio Veronica, gedenk ik als ik weer hun stem hoor. Wat is tijd? Het is net of het nu gebeurd is. Om 18.00 uur is de middengolf overgeschakeld op Radio Paradijs. Op internet wordt er nog muziek gedraaid door Ad Bouman. Graag tot horens of ziens! Net zoals jullie toen heb ik nu geen woorden meer. Het is tijd om afscheid te nemen. De democratie is na 35 jaar nog een keer gestorven! Maar deze sterft in deze tijd elke dag een beetje meer. Een hartelijke groet vanuit Zeist waar het om 18.00 uur weer afgelopen was.'

Met deze woorden van emotie van René Sweers is, zo denk ik, datgene verwoord dat iedere fervente Veronica aanhanger van toen, die in de maand augustus vele van de herhalingsprogramma's heeft gehoord, in gedachten had. Dank Ad, dank Juul en dank Ruud voor het luistergenot.

HANS KNOT

Deze artiesten hebben "geleefd".

Bij het overlijden van Ramses Shaffy las ik in diverse kranten dat Ramses "geleefd" heeft, synoniem voor overmatig drank- en drugsgebruik. Jaren geleden werd de omschrijving "geleefd" ook gebruikt toen Neerlands bekendste junk Herman Brood van het dak van het Hilton Hotel sprong. Hij werd toen gedurende 12 minuten in Het Journaal bewierookt. De Nederlandse overheid doet er alles aan om het drankgebruik van ondermeer de jeugd terug te brengen: coma zuipen moet minder populair worden om te vermijden dat Korsakov zijn intrede doet in je privé leven. Heel vreemd is het dan om in de kranten te lezen dat Ramses "geleefd" heeft in plaats van te vertellen dat de man zijn leven verzopen heeft. Op de radio vertelde iemand dat Ramses 's morgens om half tien in de radiostudio moest zijn voor een interview. "Kopje koffie, meneer". "Nee", zei Ramses: "doet u mij maar een flesje witte wijn". Artiesten die dronken of stoned zijn, hebben geleefd, "gewone" mensen zijn dronken of aan de drugs.

Verjaardagspartijtje

In november 2009 kregen Hans Knot en zijn vrouw, Martin van de Ven en echtgenote en ik een uitnodiging iemands 60-jarige geboortedag te vieren. De echtgenote van de dame in kwestie had een schip in de Theems gehuurd om daar een feestje te geven. Ruim 50 personen waren aanwezig, waaronder diskjockeys van ondermeer Radio London uit de jaren zestig. Er was een uitstekend diner aan boord, champagne en als klap op de vuurpijl een optreden van een band, genaamd 'Caroline 199' (foto). Op een groot scherm zag je de artiesten van de jaren zestig evenals beelden van de

offshore stations Caroline, London, Scotland en meer. Lieflijke dames dansten op de voorgrond van de band. Later greep een van hen de microfoon en begon te zingen. Leuk toch: een band van jongelui tussen de twintig en vijfentwintig jaar traden op voor ouderen in de leeftijd variërend van 45 tot misschien wel 75 jaar. Een bijzonder leuke ervaring.

Later op de avond wandelde ons gezelschap nog langs de Theems in de richting van de dichtstbijzijnde pub. Wat ons opviel was dat de gastvrouw gelaten alle loftuitingen over haar heen liet komen, alsof het haar niet aanging. Ik denk dat als Tony Blair of Gordon Brown wilden komen ze ook die had uitgenodigd. Alsof ze al die mensen persoonlijk goed kende. Het doet me een beetje denken aan de radiodagen: zien en gezien worden met een celebrity. Winkelen in de PC Hoofstraat van Amsterdam en hopen dat Jort Kelder je ziet en filmt voor zijn programma.

SMC

Leen Vingerling mailde me eens met het verzoek iets over SMC te vertellen omdat velen denken dat SMC uitsluitend uit een en dezelfde persoon bestaat: dat is dus echt niet zo. SMC werd opricht in augustus 1978. Voorzitter was mijn neef Jan Julsing en Olthof deed het penningmeesterschap en secretariaat. In augustus 1981 werd Piet Treffers voorzitter en later Frank Brandenburg. Hierna kwam Ron Koene om de hoek kijken en die werd weer opgevolgd door Jan Fre Vos. De activiteiten van SMC bestonden in die tijd uit het laten persen van grammofoonplaten en het organiseren van de (destijds nog zeer primitieve) radiodagen. De eerste plaat die we uitbrachten was Mi Amigo Souveniers, een EP'tje. Die EP werd geproduceerd door Ton van Draanen. Daarna volgden nog meer EP's en LP's, waarbij de oplage van Zeezenders 78-79, geproduceerd door Erik de Zwart, de absolute topper werd. Meer dan 3000 exemplaren werden verkocht. In die tijd had SMC ook nog een aantal fanclubs lopen waarvan de Rod Stewart en Olivia Newton John fanclub de belangrijkste waren. We verkochten heel veel posters, die we betrokken van een postergroothandel in Tilburg. Tegenwoordig wil niemand meer een poster aan de muur. Heel snel kwam er een einde aan de fanclubs doordat de redacteurs van die bladen niet konden schrijven. Exit fan-

clubs dus. Eind jaren zeventig werden de eerste radiodagen georganiseerd, ondermeer in Scheveningen aan de Dr. Lelykade bij Seanews Center. Seanews in de persoon van Jacq de Gier, was een filmbedrijf. De Gier had een film gemaakt over Veronica, RNI en Caroline en die film zag je telkens weer terug. In de tachtiger jaren bemoeide Hans Knot zich meer en meer met de inhoud van de radiodagen en vooral dankzij het internet kon hij vervolgens gemakkelijk contacten leggen met (oud) medewerkers van de zeezenders. Nu denkt u misschien aan twee kapiteins op een schip, dat gaat niet goed. In ons geval wel. Hans Knot is creatief- denk aan zijn boeken- en ik ben commercieel. Hij schrijft en ik verkoop. Hans is soms ijdel en Olthof kijkt stoïcijns alleen naar de stand van de bankrekeningen. Echter, al snel bleek dat van de verkoop van zeezenderartikelen SMC niet overeind kon blijven. Juist op dat moment kreeg ik het idee om me in de New Age te storten en zo ontstonden de paranormaal beurzen. Dankzij die beurzen kon SMC zich financieel een en ander veroorloven. Nu kunnen we het hebben van de verkoop van cd's en dvd's en natuurlijk ook boeken.

In de jaren negentig bemerkte Hans Knot dat de oplage van Freewave achteruit ging en hij vroeg me of SMC de exploitatie wilde overnemen. Dat was ook hard nodig want het abonnementenbestand kon beter opgezet worden dan voorheen het geval was. Let op, ook daar heeft Hans zich alleen inhoudelijk beziggehouden en niet met de exploitatie. Dagen ben ik bezig geweest om het een en ander goed op poten te krijgen. Hans en ik hebben er wat nieuw geld in gestoken en al weer jaren draait Freewave weer goed. Thans is het zo geregeld dat Hans Knot en Martin van de Ven de leiding van de radiodagen hebben qua invulling van het programma en het uitnodigen van de gasten en ik regel de zaal, video, verstuur mailings enzovoort. Tevens verzorg ik het versturen van de Freewave buitenland en Jan Fre Vos doet de verzending in Nederland. De administratie doe ik al sinds het begin van SMC en de accountant is al jaren dezelfde. Ik denk dat ik namens allen spreek als ik zeg dat we dit nog jaren hopen vol te houden.

ROB OLT Hof

Andermaal een aflevering van deze serie waarin Hans Knot u dit keer mee terugvoert naar het jaar 1968. De tragische beelden uit Tsjecho-Slowakije komen direct terug bij velen als het jaartal 1968 wordt genoemd, ook voor de radioliefhebber is 1968 een jaartal waar het tijdelijk verdwijnen van Radio Caroline bij hoort, evenals dat zowel Robert Kennedy als Martin Luther King vermoord werden. 1968 was tevens het jaar dat in Canada Pierre Trudeau werd benoemd en de Olympische Zomerspelen in Mexico City werden gehouden. Zo-

maar enkele grote momenten uit het jaar 1968. Daarnaast komen vele kleine dingen, die allang vergeten waren, voorbij en duikt Hans terug in eigen persoonlijke herinneringen.

In Nederland was het jaar 1968 begonnen middels een beperkt aantal huisgezinnen dat de beschikking had over een eigen kleurentelevisietoestel. Een maand eerder, december 1967, werd de kleurentelevisie, een Nederlandse uitvinding, in ons land geïntroduceerd. Een kostbare aanschaf was de kleurentelevisie en dus duurde het tot in het midden van de jaren zeventig dat de kleurentelevisie in ons land de overhand kreeg. Ik herinner me nog heel goed dat een handelaar in televisietoestellen, tevens Golden Wonder Chips vertegenwoordiger, in zijn voorkamer op het Floresplein in Groningen een kleurentelevisie had staan en via folders de buurt informeerde over zijn nieuw kijkobject. Tientallen mensen stonden er telkens, als het toestel aanstond, voor het venster te kijken. Ondertussen konden ze uitrekenen hoeveel maanden het wel niet zou duren alvorens men het geld bijeen had gespaard voor de aanschaf van de KTV. Eigenlijk dient gesteld te worden dat in de maand september 1967 de kleurentelevisie al werd geïntroduceerd, daar op de Firato tentoonstelling in de Amsterdamse RAI de nieuwe uitvinding als absoluut hoogtepunt werd vertoond. Het had heel wat jaren geduurd voordat het werd geïntroduceerd want in werkelijkheid was men binnen het Philipsconcern al sinds 1941 bezig met het onderzoek naar de mogelijkheden tot ontwikkeling van de kleurentelevisie, ver voordat de televisie in Nederland werd ingevoerd.

Op internet is de introductie van de kleurentelevisie op de Firato 1967 terug te zien:

www.geheugenvannederland.nl/?/en/items/NIBG01:BG_15743

Op 14 oktober 1964 begon men bij Philips met experimentele kleurentuizendingen vanuit het Natuurkundig Laboratorium. In januari 1967 gaf de overheid toestemming om vanaf oktober dat jaar de experimentele kleurentuizendingen landelijk voort te zetten en vanaf 1 januari 1968 de kleurentelevisie definitief in te voeren. De eerste buitenreportage was de intocht van Sinterklaas in Medemblik op 18 november 1967. De kleurentuizendingen konden in het begin alleen via de reportagetrein worden uitgezonden, omdat die als enige was uitgerust met kleurencamera's. Een kleurentelevisie kostte in die tijd circa 3000 gulden (1360 euro). Aan het eind van 1967 waren er circa 10.000 kleurentelevisies in Nederland. In 1968 werden er 35.000 verkocht en in het eerste kwartaal van 1969 waren dit al 50.000.

Het jaar 1968 zet me in gedachten meteen terug naar het feit dat ik destijds qua leeftijd al aardig opschoot en al aardig tegen het einde van het tienschap zat. Niet

dat ik me daar destijds op enige wijze druk over heb gemaakt. Ik was 18 jaar en voelde me al heel wat, maar beleefde ook 1968 als een tiener volop in bloei en ging genieten van alle mooie momenten, die voorbijkwamen. Maar ik stond ook stil bij datgene in de wereld gebeurde en dat zeker niet in de categorie vrolijk viel. Ik was al een aantal jaren aan het werk, waarbij mijn eerste werkgever het Provinciale Elektriciteitsbedrijf voor Groningen was. Het kantoor waar ik werkte was gevestigd op het terrein van de Helpman Centrale in Groningen. Drie verdiepingen hoog, vastgebouwd aan het toenmalige magazijn van het bedrijf. Een rooskleuring stenen gebouw dat heden ten dage wordt gebruikt door ondermeer een notarisbureau en is gelegen pal aan de spoorlijn richting het Hoofdstation in Groningen. Zoals destijds gebruikelijk werd je als schoolverlater, voorzien van een middenstandsdiploma, eerst maar eens op de stoel van de 'jongste bediende' gezet. Dat betekende in mijn geval in het eerste jaar heel veel boodschappen doen en de afdeling Boekhouding, waar Piet Bolhuis de leiding had, met hand- en spandiensten ondersteunen. Boodschappen doen was een klus die dagelijks diende te geschieden en voornamelijk werden verzameld door hoofdkassier mejuffrouw De Vries en haar assistent Jan Pruijm uit Assen. Het was de tijd dat de eerste kantoorcomputers waren ontwikkeld en dus werd op het bedrijf de ponskaart driffig gebruikt door diverse afdelingen. Daar het bedrijf nog geen eigen computer had, en dan heb ik het over het tijdperk van de zaalgroote computers, dienden de ponskaarten verwerkt te worden in het kantoor van Honeywell Bull, destijds gevestigd aan het Kwinkenplein, in het hartje van de stad Groningen. Verwerking van een vijftal dozen duurde ongeveer twee uren, waarna je de uitdraai meekreeg met duizenden getallen die of op de boekhouding, de salarisverwerking of de meterstanden sloegen. Als er niet te veel andere boodschappen waren pleegde ik wel eens, samen met een andere jongste bediende, een korte middagvoorstelling in één van de bioscopen bij te wonen.

Het was trouwens nog de tijd dat lang niet iedereen de beschikking had over een eigen bankrekening of gironummer. Het PEB Groningen had een heleboel loonwerkers in dienst binnen de verschillende kabelploegen in de provincie. Het merendeel van deze werkers werd wekelijks betaald. En terugdenkend gebeurde dit betalen wel heel dubbelzinnig. In de ochtend van de betaaldag ging de assistent kassier Pruijm, of ik bij zijn afwezigheid, begeleid van een chauffeur van het bedrijf met een aktetas naar de Algemene Bank Nederland, gevestigd aan de Vismarkt. Telefonisch was al geregeld dat de ettelijke duizenden guldens klaar lagen en dus was het snel weer naar Helpman. Met drie man werden vervolgens alle te betalen weeklonen geteld en verdeeld over doorzichtige zakjes. Twee keer controle of alles goed was gegaan en vervolgens verpakt in bruine enveloppen en voorzien van een heerlijk ouderwetse lakstempel. Een doordringende geur van verbrand lak hing vervolgens uren in de kantoorruimte. De verzegelde enveloppen werden vervolgens naar het postkantoor aan de Helperbrink gebracht waar ze als 'aangetekend' wer-

lakstempel

den geregistreerd. Vreemd genoeg gebeurde dit bezorgen op het postkantoor door één van de jongste bedienden. Dus op de fiets ongeveer 7 minuten richting het Postkantoor. Niemand wist immers wat er in die tas zat, achterop de dienstfiets vastgebonden. Je stond er niet bij stil wat er allemaal kon gebeuren onderweg. Het was nog een tijd dat er veel minder over overvallen en dergelijke werd geschreven. Eén keer ging het echter goed fout, een voorval dat ik nooit in mijn loopbaan bij het PEB van Groningen, dat later via een fusie EGD (Elektriciteitsbedrijf voor Groningen en Drenthe) heette, aan mijn collega's heb verteld. Bij het postkantoor aangekomen bleek dat de tas met duizenden guldens plotseling was verdwenen van de fiets. Nooit meer ben ik zo in paniek geraakt als die vrijdagochtend. Terugrijdend op de Helperbrink richting elektriciteitscentrale vond ik de tas terug. Niet veel later zou de eveneens aan de Helperbrink wonende bedrijfsarchivaris van het PEB, Gerrit Huizinga, mij uitnodigen en me warm maken voor het volgen van een opleiding tot bibliothecaris, gevolgd door die voor bedrijfsarchivaris A en documentalist (met historische achtergrond). Zo, de lezer begrijpt dus nu hoe het mogelijk is dat ik altijd weer in de historie duik. Met dank aan Gerrit Huizinga.

Voor vele Amsterdammers, maar ook tienduizenden andere Nederlanders, is de datum van zaterdag 30 maart 1968 in hun geheugen gegrift als de datum waarop slechts een aantal van hen kon beleven dat het kosmisch ontspanningscentrum Paradiso in Amsterdam werd geopend. De gemeenteraad van Amsterdam, die zware tijden doormaakte met de provobeweging en de vele hippies, die uit alle uithoeken van Nederland en ver daarbuiten de Nederlandse hoofdstad bezochten, besloot in 1967 dat er een creatieve vrijplaats diende te komen voor allerlei groeperingen vallende onder de categorie 'jongeren'. Het duurde velen te lang en het was Willem de Ridder, die ook al furore maakte met het blad 'Hitweek' die vond dat er sneller actie diende te worden ondernomen dan de gemeenteraad nastreefde. Samen met bevriende kornuiten kraakte hij het gebouw, dat eerder werd gebruikt als verenigingsgebouw van de Vrije Gemeente, aan de Weteringschans.

In deze tijd zouden we het hebben over de geschiedenis van Paradiso als het gebouw dat beschouwd werd als absolute poptempel van Nederland waar het neusje

van de zalm optrad en nog steeds optreedt. In de ogen van de 'krakers' was het echter een kwestie van zogenaamde happeningachtige avonden, gevuld met 'theater ende vermaeck'. Het was de tijd van bloemen, vloeistofdias die tijdens optredens op de achtergrond werden geprojecteerd, de magische acts, het gebruik van hasj en de naaktdansers die schenen door te gaan totdat iedereen met een positief gevoel huiswaarts of naar het park was gegaan. Rob Olthoff was een van de eerste bezoekers en heeft zo zijn herinneringen: 'Ja, dat klopt. In die tijd kwam ik regelmatig op de Hitweek-burelen in Amsterdam Zuid, waar Marjolijn Kuysten en Willem de Ridder de krant in elkaar aan het zetten waren middels zogenaamd knip- en plakwerk. Er was in die tijd nog geen sprake van computergebruik, laat staan van mooie opmaakprogramma's. Marjolijn vertelde me op een dag in 1968 dat de voormalige kerk bij het Leidseplein geschikt werd gemaakt voor 'alternatieve jongerenprogramma's', zoals niet veel later ook werd gemeld in het blad Hitweek. De allereerste avond in Paradiso heb ik zelf niet meegemaakt, maar kort daarna bezocht ik het wel om groepen als The Moody Blues, Golden Earrings (met een 's' nog in die tijd), Short 66, Man, Cuby and the Blizzards en dergelijke te zien optreden. De lucht in Paradiso was bezwangerd met hasj- en wieroekgeur, dus na afloop stonk je een uur in de wind. Op het toneel deed Phil Bloom wat halfbloete dansjes met een laken om haar lijf en soms was er nog een ander dansclubje te ontwaren. De meisjes uit het publiek hadden vaak bloemen in het haar en de jongens droegen bloemetjesbroeken, eigenlijk geen gezicht. Maar ja, het was de tijd van de flower power. Paradiso was voor mij Woodstock in het klein en voor eeuwig onvergetelijk. De laatste keer dat ik in Paradiso was - nu ruim 4 jaar geleden- was er

een optreden van Cuby and the Blizzards met 'Groeten uit Grolloo' een programma dat verder met diverse andere artiesten werd gevuld. Paradiso is en blijft 'Het Alternatief Sentrum', weet je wel!

Maar er waren meer nieuwe zaken die plots de publicitaire belangstelling kregen in 1968, zoals het gezelschap 'Harlekijn'. Wees eerlijk, als je het in die dagen over de sterren van het Nederlandse cabaret had, dan kwamen de namen van het drietal Wim Kan, Wim Sonneveld en Toon Hermans tevoorschijn. Immers waren deze drie jarenlang onbetwist de grote drie van de Nederlandse kleinkunst. In studentenkringen in Utrecht was er echter een brok energie die ondertussen vaak op het toneel sprong om met een volstrekt eigen stijl en een uitgebalanceerd programma, hoewel nog studerende op het conservatorium, probeerde een goede vierde te worden in Cabaretland. Hij wist begeleid door vijf muzikale afgestudeerden van hetzelfde conservatorium in zijn eerste professionele jaar een razendsnel programma neer te zetten gevuld met chansons, volksliedjes en voor velen briljante parodieën. Op die manier wist Herman van Veen vooral de aandacht naar zichzelf te trekken. In de pers werd ondermeer Van Veen omschreven als 'een fenomenaal gebruiker van zijn stem, plastische mogelijkheden en zijn elastieke lichaam, waarvan hij de bewegingen perfect beheerst.

De eerste van de grote drie, Wim Kan, legde zijn verbazing rond de nieuwkomer Herman van Veen als volgt neer: "Deze Herman van Veen deed me van de lach bijna van mijn stoel tuimelen. Een prachtig talent. Hij heeft een zeer goede toekomst in dit vak in handen.' Herman van Veen was destijds al sinds zijn prille jeugd onbewust bezig geweest met toneelspel en heeft nadat hij de middelbare school had doorlopen enorm getwijfeld toen er een vervolgopleiding gekozen diende te worden. Of de toneelschool of het conservatorium, wat de laatst genoemde werd. Hij kreeg een opleiding bestaande uit vioolspel, zang en opleiding tot muzikleraar. Het was op het conservatorium in Utrecht dat Herman van Veen zich ook ging specialiseren in de zogenaamde kleinkunst. Hij leerde er pianist Lourens van Rooyen kennen en tezamen hebben ze jarenlang opgetreden met parodieën op de klassieke muziek en kregen inderdaad in 1968 landelijke erkenning. Harlekijn stapte in de openbaarheid met een theaterprogramma van parodieën, chansons en liedjes in een raam van dwaze situaties, dat werd geregisseerd door toenmalige VARA medewerker Nico Knapper. In 1968 zag Van Veen zeker nog toekomst voor hem en zijn collega's in het theater: "Dit ondanks de opkomst van de televisie of, naar mijn mening, dankzij de steeds groeiende populariteit van de televisie." Hij had dus al vrij vroeg goed door wat de invloed van het regelmatig worden genoemd op de televisie kon zijn op de loop

van de bezoekers van het theater in het algemeen. De rest is geschiedenis als het gaat om de loopbaan van Herman van Veen, hoewel zijn succesrijke carrière ruim veertig jaar later nog steeds doorgaat.

Kapitein Mobylette

Het ging ook goed met de Nederlandse producties op het gebied van bromfietzen in Nederland. Het ingetogen, voornamelijk zwart gespoten, rijwiel met hulpmotor had plaatsgemaakt voor tal van kleurrijke hippe bromfietzen waarbij de doelgroep niet alleen langer de jongens waren, maar zeker ook de jonge vrouwen. De brommer was duidelijk een trendartikel geworden waarbij de Nederlandse fabrikanten ook de nieuwste grilen volgden. De brommer werd steeds meer een gedurfd body in hippe kleren want de jeugd had de nieuwste modellen

ontdekt als nuttig en aangenaam vervoermiddel dat, mits men met zorg een keuze maakte, aan de status van de persoon een versterking kon brengen. Bovendien was de potentiële koper in de luxe situatie gekomen een veel sterkere koopkracht te hebben dan degenen die vijf jaar eerder waren geboren en een soortgelijke machine vijf jaren eerder wilden aanschaffen. Het resultaat was er naar want cijfers uit juni 1968 gaven aan dat 430.000 jongens en 220.000 meisjes inmiddels in het bezit waren van een hippe kleurige brommer. Het verwachtingspatroon was dat in de tweede helft van 1968 nog eens 150.000 exemplaren verkocht zouden worden. Als je het hebt over Nederlandse brommers uit die tijd dan wordt al vrij snel het merk Tomos genoemd, afkomstig uit de toenmalige fabriek in het Gelderse Epe. Ikzelf was ook een bereider van dit hippe merk. Maar er waren toch nog meer Nederlandse fietsfabrieken die zich op de bouw en verkoop van de bromfiets hadden gestort. De Gazelle fabriek, gevestigd in het Gelderse Dieren was gevestigd, kwam bijvoorbeeld met de Gazelle Comet, die destijds voor 1158 gulden te koop was. Bij Kapitein in Amsterdam kwam men in 1968 ondermeer met de Mobylette Minicady, compleet met boodschappenmandje voorop, waaraan een opmerkelijke prijs van 440 gulden gekoppeld was. Sparta Rijwielen, gevestigd in Apeldoorn, kwam met de Spartamatic op de markt, een brommer met een automatische schakeling te koop voor 459 gulden. Uit dezelfde fabriek kwam de aanzienlijk duurdere Sparta Grandsport, met vier versnellingen maar een veel duurdere aanschafprijs van bijna 1149 gulden. Eindelijk een fabriek die niet in Gelderland was gevestigd, Magneet Rijwielen en motorenfabriek in Weesp. Naast het gegeven dat deze onderneming importeur was van Peugeot maakten ze zelf ondermeer de Magneet Thunderbird, met vier versnellingen voor 1149 gulden. En herinner je je nog hoe vaak je stil hebt gestaan in die tijd zonder benzine of je helemaal zonder geld zat om je tank bij te vullen? We zullen de vraag onbeantwoord laten en een fleurige dame vragen een tweetal brommers van die tijd te promoten.

Spartamatic

In de zomer van 1968 waren er – gelijk aan ieder jaar sinds de invoering van het betaald voetbal – de nodige transfers te melden in de dagbladders. Het ging daarbij niet om bijvoorbeeld de 10 miljoen euro, die in de zomer van 2009 werd neergeteld door HSV voor de spits Magnus Berg van FC Groningen, maar om enkele tienduizenden gulden. Een opkomende ster was destijds de toen 23 jarige Jan Klijnjan die het inmiddels tot international had gebracht. Hij speelde al sinds zijn achtste jaar voor DFC uit Dordrecht en werd in 1968 overgedaan aan Sparta uit Rotterdam. Zijn ware naam was Jan Teunis Klijnjan en in augustus van het jaar 1968 maakte hij dus zijn debuut bij Sparta op het toenmalige 'Kasteel'. Er zijn nogal wat anekdotes rond Klijnjan te noe-

Jan Klijnjan

men. Zo heeft een keeper van MVV uit Maastricht geprobeerd een loeiend schot van hem te keren. Hij raakte de bal nog wel even aan maar brak ook twee vingers. Hij was een rake spits want in de 134 wedstrijden die hij voor Sparta speelde scoorde hij vijf keer. In het Nederlands Elftal speelde hij elf keer in de periode tussen 1967 tot 1972. Bij zijn overstap naar Sparta was lang niet iedere fan van hem in Dordrecht tevreden. Zo kwam een fan van Klijnjan naar zijn huis in de Ceramstraat getogen om aan te bellen bij zijn huis. Toen Klijnjan de deur opende werd door de fan zijn seizoenskaart van DFC verscheurd. Commentaar destijds van de Sparta spits: 'Niemand krijgt me klein, ik ben niet te breken, ik ben namelijk keihard.' In 1973 verliet Klijnjan Sparta om zijn geluk in Frankrijk te zoeken waar hij tot in 1979 bij de FC Sochaux voetbalde.

Een andere voetballer, die in zijn derde jaar van zijn loopbaan bij Ajax was, zou enkele jaren later groot geld gaan verdienen in het buitenland maar diende in 1968 nog een centje bij te verdienen om zijn

dagelijkse uitgaven te kunnen bekostigen. Samen met zijn broer Henny besloot Johan Cruyff een sportzaak te openen op de Amsterdamse Elandsgracht. Een sportzaak die nog steeds door zijn broer wordt gedreven. Tijdens de openingsdag waren er natuurlijk de nodige fotografen die wel een mooi plaatje wilden schieten van Johan die een klant de schoen paste.

In Nederland maken we via de krant kennis met de vredestichter Abie Nathan. Hij zou in de daaropvolgende decennia volop zichzelf en zijn projecten in de belangstelling brengen. Overal op de wereld zette hij zich humanitair in nadat er rampen waren gebeurd maar tevens werd hij bekend als de man achter het radiostation de Voice of Peace. Om aan gelden te komen dit station op te richten vanaf een in Nederland aan te schaffen schip, was hij in 1968 voor het eerst in Groningen waar hij uiteindelijk de MV Cito aan de Oosterhamrikkade vond. Maar hetzelfde jaar was ook belangrijk voor hem daar hij de eerste van de vijf trips naar Biafra maakte, een regio in West Afrika, dat verscheurd werd door een burgeroorlog. Binnen een half jaar slaagde Nathan erin van landgenoten in Israel en van andere Joodse gemeenschappen uit andere landen liefst 1,5 miljoen dollar los te peuten, een voor die tijd enorm hoog bedrag. Hulpgoederen en medicijnen werden er van aangeschaft en via vijf transporten naar de hulpbehoevenden in het Afrikaanse land gebracht.

Wat wordt er wat af gefotografeerd anno 2009. Praktisch iedereen heeft een digitale camera waar men zonder problemen mee kan raak schieten. Tientallen foto's achter elkaar is gebruikelijk om ze later te bewerken op de computer en een definitieve keuze te maken welke te bewaren. Binnen een paar seconden nadat de foto is gemaakt kan deze op het schermje van het digitale toestel al worden bekeken. Het lijkt allemaal heel gewoon, mede vanwege de snelle ontwikkelingen op het digitale vlak gedurende pak weg de laatste vijftien jaren. In 1968 was fotograferen vooral een zaak van zuinig zijn met het schieten van de plaatjes, immers iedere foto diende te worden ontwikkeld en eventueel te worden afgedrukt. Je diende heel goed na te denken hoe je een object wilde fotograferen en hoe de

belichting diende te worden ingesteld. Toch was er in 1968 melding te maken van een voor die tijd toch wel revolutionaire ontwikkeling binnen de foto-industrie: "Neem een foto en bekijk hem 60 seconden later." De slogan die gebruikt werd bij de introductie van de Polaroid camera's.

Een Polaroid Instant camera was een camera die direct na het maken van een opname een fotoafdruk leverde. De camera maakte gebruik van het polaroidprocedé. Door het bedrijf Polaroid, opgericht door Edwin Land, zijn meerdere procedés ontwikkeld, het originele stamt uit 1948. De meeste hiervan geven een afgewerkte foto binnen enkele minuten. Het originele Polaroidprocedé werkt als volgt: na de belichting van de film wordt er een papier mee in contact gebracht. Tussen papier en film wordt een pasta uitgespreid van tegelijkertijd ontwikkelaar en oplosmiddel van het zilverzout. De ontwikkelaar reduceert het belichte zilverzout tot zilver in de filmlaag. Het oplosmiddel diffundeert in de filmlaag en draagt de niet-gebruikte ontwikkelaar weg naar het papier. Het papier is geprepareerd met zilverkiemen en de ontwikkelaar zal nu de zilverionen in aanwezigheid van de kiemen ontwikkelen. We krijgen dus een positief beeld op het papier, naast het negatiefbeeld op de film. Gemaakte foto's zijn niet langer houdbaar dan 10 jaar. Latere varianten, die in 1968 voor het eerst op de markt kwamen, maakten het ook mogelijk kleurenfoto's te maken, hier worden niet de ontwikkelaar maar kleurstofkoppelaars getransporteerd die in het ontvangende papier reageren en daar met kleurstoffen een positief kleurenbeeld vormen. Een variant hierop is het SX-70-procedé, waar geen extra papier gebruikt wordt maar de ontwikkelpasta zelf een witte stof bevat die het uiteindelijke beeld draagt.

Op de dag dat het nieuws bekend wordt gemaakt dat General Motors haar dochteronderneming Opel definitief van de hand deed aan de Canadese-Oostenrijkse onderneming Magna en diens Russische partner Sberbank, viel mijn oog op een advertentie van Opel in de Illustratie, waarin de nieuwste Opel, de Kadett Fastback, werd voorgesteld als de nog even zuinige maar nog sportievere Opel. De advertentie komt uit 1968. De Kadett was in die dagen dan ook de meest zuinige auto die je kon kopen. Ze werden geproduceerd in diverse series tussen 1965 en 1973 en worden door Opel bewonderaars nog steeds gezien als het neusje van de zalm uit die periode. Als het gaat om de verkoopcijfers in Nederland dan kan worden gesteld dat de

Volkswagen in 1968 nog steeds de meest verkochte auto was, hoewel het percentage ten opzichte van 1967 wel terugliep en wel van 15,2 naar 14%. De Opels werden vaker verkocht dan in 1967 en haalden een percentage van 13% ten opzichte van 10.9% het jaar ervoor.

In acht delen bracht de NCRV in september en oktober 1968 de serie 'De Glazen Stad' op de televisie. Het verhaal van de kweker Job Stein en zijn drie zonen, die een kwekerij in het Westland runden. In een tijd dat de grote steden zich meer en meer uitbreiden en de techniek zich snel ontwikkelde, waarbij Stein aan de ene kant zijn bedrijf graag wilde uitbreiden en ontwikkelen maar aan de andere kant van gemeentezijde geen duidelijkheid kon krijgen omtrent de eventuele uitbreidingsplannen. Met als het eventuele gevolg dat zijn bedrijf daar diende te verdwijnen. Problemen te over, die diep in een mensenleven konden ingrijpen, die opvolgende generaties van elkaar konden vervreemden en die zelden in der minne konden worden opgelost. 'De Glazen Stad' was een bewerking van de in 1966 verschenen roman van P.J. Risseuw, een boek dat in de categorie streekroman kan worden gezet. De dialogen in de Glazen Stad waren springlevend en bovendien gaven ze de uiteenlopende karakters scherp omlijnd weer. Afhankelijk probeerde de schrijver zelf het boek te herschrijven in een script voor televisie-uitvoering, maar al vrij snel bleek dan een verhaal op papier zetten gemakkelijker was dan het om te zetten naar het te spelen dialoog. Hij diende vervolgens het niet gemakkelijke besluit te nemen de bewerking aan een ander over te laten.

Het werd de welbekende regisseur Willy van Hemert. Omdat Van Hemert tijdens de Tweede Wereldoorlog gedurende lange tijd in het Westland had gewoond, kende hij de streek goed en had zodoende een goede voorsprong en wist de personen uit het boek op een juiste manier, met indringende gesprekken en hun zeer persoonlijke karakters, in beeldvorm neer te zetten. Wat wel heel triest te noemen is, was dat de auteur van het boek een paar dagen voordat de officiële voorpresentatie van de televisieserie zou plaatsvinden, kwam te overlijden aan een slopende ziekte. Voor de opnamen van de serie 'Glazen Stad' werden er in Studio 1 in

Bussum complete kassen gebouwd, gevuld met azalea's en tomaten. Daarnaast werd er een ketelhuis, een schuur en een erf gecreëerd. Ter wille van de authenticiteit werden er trouwens ook veel buitenopnames gemaakt, ondermeer op het terrein van een tuinder.

Zoals gesteld speelden de gebeurtenissen in het verhaal zich af binnen het bedrijf van Job Stein, een godvruchtige, eerlijke, harde werker. Hij werd alom geroemd als de beste tuinder van de streek, die enorm conservatief was ingesteld. Duidelijk moet het zijn dat hij elke vorm van vernieuwing uit de weg ging en investeringen schuwde. Immers was de bank er alleen om geld heen te brengen, niet om er kapitaal te lenen. Zijn oudste zoon trad op een bepaald moment in dienst van een groot expeditiebedrijf, die het internationale afzetgebied van het Westland bediende. Het verouderen van zijn vaders bedrijf, waar nog ontzettend veel met de hand gebeurde, kwam heel duidelijk aan het licht binnen het expeditiebedrijf, waarin honderden miljoenen per jaar in omgingen. De tweede zoon wilde vader wel opvolgen, alleen onder de voorwaarde dat er anderhalve ton zou worden geïnvesteerd, een voor die tijd zeer fors bedrag. De derde zoon, Huib, zag niets in de overname van het bedrijf en wilde als chauffeur aan de bak. Zoals in alle families ontstonden fricties, waarbij ook nog eens een zoon verliefd werd op een Duits meisje, een dochter van wat eens de vijand was.

De hoofdrol van Job Stein werd gespeeld door Johan te Slaa en de zoons waren in werkelijkheid Huib Rooymans (foto), John Leddy en Hans Boswinkel. Voor de rol van het Duitse buurmeisje werd Irmgard Kootes ingehuurd. Weer een andere rol werd door Pleuni Touw gespeeld. Zoals gesteld, er waren acht afleveringen, die elk vijftig minuten duurden en die een groot deel van het Nederlandse kijkerspubliek naar de buis trokken in 1968. Willy van Hemert zou later voor de NCRV nog tal van andere series gaan regisseren, waaronder 'De Kleine Waarheid', 'Bartje' en 'Dagboek van een herdershond'. Van de serie 'De Glazen Stad' is weinig materiaal bewaard gebleven. Verschillende delen zijn zoek, en bij andere delen is het beeld er wel maar ontbreekt het geluid. De muziek voor de serie werd door Tony Vos gecomponeerd.

Tot zover deze aflevering van Media-, Muziek- en andere Herinneringen aan 1968. Tot een volgende keer in een ander jaar vol herinneringen.

HANS KNOT

Rob Olthof kijkt met u andermaal door de ogen van 'Simpelman'. Een collega van kantoor zei in het verleden regelmatig tegen mij: "Ollie, we are surrounded by idiots" en daarmee doelde zij die keer op een maatregel, die was uitgevonden door een manager die zich wilde manifesteren. In de praktijk blijkt dan meestal dat de getroffen maatregelen op een later tijdstip weer teruggedraaid worden. Ik kan me nog een manifestatie herinneren binnen het toenmalige bedrijf, waar ik werkte, waarbij een 'manager supplies' (we leverden ondermeer inkt aan drukkerijen) een hele opsomming gaf van de enorme omzetstijgingen van zijn afdeling, terwijl een dag later de man in kwestie moest opstappen en state pede zijn bureau moest legen. Het bleek dat de man wel een enorme omzetstijging teweeg had gebracht, echter de winst op inkten was tot bijna nul gedaaid en daar had hij geen rekening mee gehouden.

Dat is allemaal niet erg, want 99,99999% van de Nederlanders gaat dit niet aan. Anders wordt het als blijkt dat een gestoorde moslim meent een enkele reis 'Allah' te moeten maken en daarbij zijn medepassagiers in zijn reis wil meenemen. De goede man had in zijn onderbroek wat poeder zitten naast zijn piemel en het was de bedoeling dat bij het landen van het vliegtuig hij het poeder zou aansteken en dan zou het vliegtuig in Amerika een zeer onzachte – doch wel spectaculaire landing maken. Godzijdank zag een zeer oplettende Nederlander dat de man met poeder en andere zaken zat te knoeien en nu zit de moslim in de gevangenis met zijn enigszins geschroeiende piemel te spelen. Je kunt je afvragen hoe simpel de man kan zijn want bij de Al Qaida instructies had men niet verteld hoe hij met zijn dan gehavende piemel de 72 maagden in de hemel kan behagen, laat staan penetreren.

Maar goed, dit was een Kerstmis horrorverhaal en met de jaarwisseling kregen wij wederom narigheid in ons land door hooligans, die overheidspersoneel lastig gingen vallen, branden gingen stichten en straatmeubilair vernielden. Maar gelukkig, onze minister Guusje Terhorst was dit keer bij de les. Ze zal vragen om strenge straffen en hoge boetes. Die hoge boetes komen pas later dit jaar aan bod. Onbegrijpelijk natuurlijk, want de Staat heeft dringend geld nodig en hooligans opsluiten kost geld. Maar... ons Guusje gaat brieven versturen naar de hooligans: jaarwisseling komend jaar mag u het huis niet uit: u krijgt huisarrest. Wie gaat dat allemaal controleren?

Dan hebben we nog een andere minister, heel lieve vrouw, Gerda Verburg genaamd. Tante Gerda kreeg begin 2009 te horen dat er in Brabant sprake was van een sterke toename van Q koorts. Q koorts komt voor bij een grote concentratie van ondermeer schapen en geiten. Tante Gerda zat lekker in haar neus te peuteren en dacht: na mij de zondvloed, we weten niet hoelang

dit kabinet er nog zit. Het zal mijn tijd wel duren. Als tante Gerda wat sneller klaar was geweest met neuspeuteren had ze opdracht kunnen geven om alle schapen en geiten uit Brabant te injecteren. Dan zouden er geen duizenden geiten afgemaakt hoeven te worden en talloze bedrijven in de ellende gestort worden. Maar nee hoor, tante Gerda deed niks.

In onze hoofdstad Amsterdam hebben we een gemeenteraad van heel bekwame gemeenteraadsleden en die heel bekwame leden hadden begin jaren negentig besloten dat Amsterdam toe was aan een nieuw prestige project: de Noord Zuid lijn genaamd. Nu is de grond van Amsterdam zo zompig als een natte spons, maar toch maar gewoon proberen. Hoe dit is afgelopen tot heden weet u allemaal. Tja, zegt onze geliefde burger-vader: we zijn maar amateurs. Soms heb je de neiging bij het zien van het NOS Journaal om je haren uit je hoofd te trekken. Tegenwoordig staat bij mij de radio op Radio 1 of BNR nieuwsradio. Vooral dat laatste station heeft een uitermate brutale wijze van presenteren en dat ligt me wel.

Tenslotte de vraag: Wat doe je met je hobby als je (te) oud bent geworden? Op die vraag van mij uit september vorig jaar kreeg ik diverse reacties. Van Rob Bosman Jansen uit Dordrecht kreeg ik een leuke brief. Ook hij maakt zich zorgen wat er moet gebeuren met zijn verzameling. Ik heb daar uiteraard met Hans Knot over gesproken. Afgesproken werd dat wij (Hans Knot en ik) dat materiaal altijd kunnen overdragen aan Beeld en Geluid (het vroegere Omroepmuseum).

ROB OLT Hof

De Muzikale Verleiding - Nederlandse reclame op 45 toeren

**Door: Hell, Dolf en Jonker, Frits.
Uitgeverij: Nijgh en van Ditmar, Amsterdam - Jaar: 2009 - Pagina's: 154, rijkelijk geïllustreerd -
Hardgebonden - Voorzien van namenregister, zakenregister en liedjesregister - Bijlage: 2 audio Cd's - ISBN 978 90 388 9286 3 - Prijs 39,90 Euro**

Het is al weer ettelijke jaren geleden dat ik, door Gerard Leenders van het programma 'Andere Tijden' van de VPRO, mee werd gevraagd op een reis richting het zendstation van het legendarische Radio Luxembourg en we tevens locaties gingen bezoeken. Deze locaties waren voorheen, op de een of andere manier, ook in gebruik geweest door de organisatie achter Radio Luxembourg, via het rennen van studio's, de kantoren en andere voorzieningen. Tijdens de reis bespraken we hoe we het programma een kleur wilden geven en dit gebeurde ondermeer door het gebruiken van programmafragmenten. Ikzelf had het nodige in de

daaraan voorafgaande decennia vastgelegd en Gerard Leenders, als producer van het programma, had ook het nodige aan historisch researchwerk gedaan. Ondermeer had hij unieke glaspersplaten boven water gehaald waarop reclamespots stonden, die voor de Tweede Wereldoorlog al waren uitgezonden op de toenmalige Nederlandstalige service van Radio Luxembourg.

Zo was er ondermeer een aantal reclamedeuntjes te horen voor Boffie Koffie, een product van het Zaandamse bedrijf Albert Heyn. Een bedrijf dat toentertijd alleen kleine winkels had, waarbij een toonbank en verkoper het middelpunt waren. Een pondje suiker werd op verzoek in een zakje gedaan, hetgeen ook de regel was met koffie, rijst en andere producten. Nederland was nog lang niet aan de zelfbediening toe maar de producten dienden toch op de een of andere manier aan de vrouw te worden gebracht.

Reclame in tijdschriften gericht op de vrouw was één van de middelen, folders zoals bij ons wekelijks met 'kilo's' in de brievenbus worden gedrukt, als deze niet zijn voorzien van een zogenaamde anti sticker, waren er in die tijd nog lang niet. Commercial op de publieke radio waren er ook nog lang niet, het zou nog decennia duren alvorens de zogenaamde STER reclame op de radio werd geïntroduceerd. Maar wat was ik, tijdens de rit naar Luxemburg onder de indruk dat er reclamespots waren teruggevonden van het radiostation en deze verwezen naar een product van Nederlands grootste grutter. Op glasplaat nog wel. Ik had er wel van gehoord maar glasplaat als reclameobject was me totaal nieuw.

In mijn archief waren er andere vormen van reclame-uitingen op geluidsdragers terug te vinden. Een ieder zijn specialisatie en dus had ik een beperkt aantal voorbeelden van reclameplaatjes in het archief, waarvan één zeer voornaam al jaren in de leeskamer zichtbaar is. Een reclame-uiting op flexie disk verzorgd door Corry Brokken voor de benzine maatschappij BP. Een kleurrijke hoes waarvan ik niet zal kunnen terughalen wanneer ik deze voor het eerst in mijn bezit kreeg. Er zijn, zo blijkt uit de kleurrijke publicatie **'De Muzikale Verleiding - Nederlandse reclame op 45 toeren'** meerdere soorten geluidsdragers geweest. Zo vernoemt men een TikTak lied uitgebracht op bakeliet op 78 toeren, dat door een Groninger koffiebrander rond 1935 ter promotie werd uitgedeeld. Maar je had bijvoorbeeld ook de kartonnen fiberplaatjes, die in vierkant werden gemaakt en meegeniet konden worden in een tijdschrift. De eerder genoemde flexidisc was een 0,1 mm dun schijfje dat slechts aan een kant een groef had waardoor het een nummer bevatte. Had een opdrachtgever echt veel geld dan kon er een dikkere versie worden besteld met ook een compleet afdraaibare groef op de achterkant. Ver-

der wordt in het boek ondermeer nog het Sonopress systeem beschreven, een goedkope proces waarbij de platen niet werden geperst maar gedrukt. Miljoenen reclame plaatjes zijn op die manier verspreid naar bedrijven die een product aan de man dienden te brengen, of aan de consument en aan andere doelgroepen. Daarbij valt bijvoorbeeld te denken aan sportverenigingen, die een boodschap vooraf aan een wedstrijd of in de rust vanaf de plaat konden laten horen.

Het boek **'De Muzikale Verleiding - Nederlandse reclame op 45 toeren'** is voorzien van een voorwoord geschreven door Pim Reinders van de Stichting Het Reclamearsenaal dat een scala aan verhalen, objecten en artikelen inzake de reclame in Nederland beheert en propageert. Hij meldt ondermeer dat de eerste reclameplaat ooit in Nederland uitgebracht, er zo rond 1900 kwam met als doel de grammofoonplaat zelf te promoten.

Sommige plaatjes kreeg je gratis, voor andere diende een financiële vergoeding te worden gedaan. Zo kwam de zeepfabrikant Lever met het idee een plaatje te leveren voor 65 cent en 3 LUX merken, de naam van de zeep die op het plaatje gepromoot werd.

Tussen 1953 en 1980 zijn er ongeveer 1500 verschillende reclameplaatjes uitgebracht, waarvan 2/3 op vinyl. Een belangrijk persoon in het kader van de productie, het schrijven van teksten en de registratie van de liedjes is Ben Vreden geweest, in wiens studio in Soest ettelijke songs werden opgenomen. Dit gebeurde door tal van Nederlandse artiesten als Corry Brokken, Mieke Telkamp, Wim Sonneveld, Johan Kaart, Toby

Rix en het Cocktail Trio. Maar ook bijvoorbeeld Max Tailleure die in opdracht van bedrijven een schijfje vol moppen insprak. Ook is er sprake van een klein aantal reclame LP's waarvan die voor de postgiro, gemaakt door André van Duin en Ferry de Groot wel de bekendste is.

De Groot en Van Duin werden bekend door hun Dik Voormekaarshow op Radio Noordzee Internationaal, hetgeen me leidt toch een dubbele misser in het boek te vermelden. Tot twee keer toe wordt vermeld dat reclame-uitingen alleen gericht op ons Nederlanders werden geuit door de zeezenders Veronica, Noordzee en Mi Amigo. Jammer, want alleen Veronica diende genoemd te worden daar Radio Noordzee in 1971 en Mi Amigo in 1974 haar programma's begon, een tijd dat we al jaren gewend waren aan de STER via radio en televisie.

Waar verzamelaars bezig zijn, is er vaak ook sprake van het maken van lijstjes van favorieten. De beide auteurs van het boekje, Hell en Jonker, hebben gekozen voor een Top 40 van de in hun oren leukste en

uniekste reclameplaatjes. Die 40 liedjes zijn allemaal prachtig beschreven in het kleurrijke boek **'De Muzikale Verleiding - Nederlandse reclame op 45 toeren'** en het aller mooiste is dat er twee cd's zijn toegevoegd met daarop die 40 liedjes. De te verwerken documentatie is qua lezen ongeveer gelijk in tijd aan het beluisteren van de 40 reclameliedjes en dus adviseer ik snel het boek aan te schaffen en van zowel de tekst als de liedjes volop te gaan genieten.

HANS KNOT

Meilensteine des Rundfunks. Daten und Fakten zur Entwicklung des Radios und Fernsehens. Band 2

**Riegler, Thomas - Baden Baden, Siebel Verlag
2009 - Geïllustreerd met foto's - Pagina's: 184
Prijs Euro 23,80 - ISBN 978-3-88180-682-4**

Andermaal een boek geschreven door de Duitse veel-schrijver Thomas Riegler en als er van zijn uitgeverij een boek in de brievenbus rolt, dan kan ik me, ondanks andere verplichting tot schrijven van artikelen, vaak niet beheersen het andere werk aan de kant te leggen om eerst een uitgebreide blik te werpen in zijn nieuwste brouwsel. Dit keer zag ik de titel van het boek: **Meilensteine des Rundfunks. Daten und Fakten zur Entwicklung des Radios und Fernsehens** en dacht direkt: „Te gek“. Want het blijkt het tweede deel te zijn uit een serie waarin Riegler zeer gesegmenteerd de geschiedenis van de radio en televisie in Duitsland, Zwitserland en Oostenrijk beschrijft. Het eerste deel verscheen in 2006 en smaakte zeker naar meer daar veel vragen opkwamen bij het lezen van het boek. Niet dat het incompleet was maar de aangeleverde informatie was zo interessant en groten-deels onbekend voor me dat ik er gewoon nog veel meer over wenste te weten en te leren. Mijn wens wordt zondermeer, na drie jaar wachten, vervuld want Riegler weet andermaal vanaf het eerste hoofdstuk mijn sublieme aandacht te trekken met de gebrachte informatie. In deel 2 komt er andermaal een grote hoeveelheid aan onderwerpen voorbij, waaronder de berichtgeving rond de allereerste Europese radio-conferentie, waarbij in Geneve in 1926 al uitgebreid werd gediscussieerd over de verdeling van de toen beschikbare frequenties, iets dat aanzienlijk beperkter was dan in bijvoorbeeld de jaren zestig van de vorige eeuw. Ook de vermogens die gebruikt mochten wor-

den, waren tot een limiet van 50 kW, als we het over de middengolf hebben, teruggebracht. In de daarop volgende tien jaren volgde nog een aantal bijeenkomsten, dat me deels bekend was. In 1938 zou er een wereldwijde conferentie volgen in Egypte, die op het laatste moment werd afgelast vanwege de preciaire situatie op dat moment in de wereld. Ook interessant is het hoofdstuk over de draadomroep, ooit als een grap begonnen in 1924 ons eigen land, te lezen. In de Duitstalige landen was Zwitserland wat dit betreft in 1931 de voortrekker.

Riegler besteedt in: **Meilensteine des Rundfunks. Daten und Fakten zur Entwicklung des Radios und Fernsehens. Band 2** ook uitgebreid aandacht aan de ontwikkeling van de radio onder het bewind van Adolf Hitler. Daarmee niet alleen doelend op de ontwikkeling binnen de Duitse deelstaten maar ook de toen inmiddels bezette omliggende landen. Uiteraard wordt de historische Grossdeutschen Rundfunks in het historische overzicht niet vergeten. Waarbij, zoals verder overal in het boek, prachtig historische foto's en afbeeldingen zijn gepubliceerd. Maar de auteur gaat ook in op specifieke projecten zoals de deels in het geheim voorbereide bouw van een middengolfzender in Kronstorf, in de directe omgeving van Linz in Boven Oostenrijk, zoals het destijds heette. Het lag direct na de Tweede Wereldoorlog op de grens van het Russisch geallieerd bezettinggebied, terwijl Linz zelf onder de verantwoordelijkheid van de Amerikanen viel.

Bij de ontwikkeling van de buizenradio mag natuurlijk ook niet vergeten worden de opkomst van de FM te beschrijven, gevolgd door de gang van mono naar stereo. In: **Meilensteine des Rundfunks. Daten und Fakten zur Entwicklung des Radios und Fernsehens. Band 2** gaat Thomas Riegler daar uitgebreid op in. Als je anno 2009 in de auto zit en je hoort in enkele actualiteitenprogramma's een praatje met iemand die verkeersinfo geeft, denk je vaak dat de gebrachte informatie eigenlijk al weer verleden tijd kan zijn vanwege de mogelijkheid dat een, zeg maar twee kilometer lange, file al binnen een paar minuten kan zijn opgelost. Maar toen we, rond 1972, voor het eerst kennis maakten met verkeersinformatie waren we ons hiervan nog niet bewust. De ontwikkeling van de ARI ofwel Autofahrer Rundfunk Information, wordt uitgebreid door Riegler uitgelegd. Hij stapt daarna vrij snel, misschien wel té snel, over op de ontwikkeling van satelliet-ontvangers maar keert dan terug naar een zeer interessant onderwerp en wel de geheimen van de ontvangschalen op de diverse radio-ontvangers. Daaraan gekoppeld is er een hoofdstuk dat beschrijft hoe je dient om te gaan met de oeroude ontvangers en het gebruik van moderne wisselstroom. Het gaf me trouwens geen oplossing op de vraag hoe ik mijn ooit vanuit Amerika aangeschafte ontvanger kan activeren. Het is een Westinghouse Escort die alleen via een soort van stekker op de achterwand kan worden gevoed. Helaas zijn het geen stekkers die in een gemiddeld Europees stop-contact kunnen.

In: **Meilensteine des Rundfunks. Daten und Fakten**

zur Entwicklung des Radios und Fernsehens. Band 2

komt, na de diverse radio gerelateerde onderwerpen, de geschiedenis van de televisie aan bod, beginnende met de ontwikkelingen voor de Tweede Wereldoorlog. Dit keer niet alleen gericht op datgene er in Duitsland zoal in het primaire stadium gebeure maar natuurlijk ook met het werk van de Amerikaan Jenkins en de alom bekende Baird uit Groot-Brittannië. Het gaat daarbij niet alleen om de vorm van omzetting en transmissie maar ook om de ontwikkeling van de camera, maar zonder de camera was de televisie er nooit gekomen. Natuurlijk kan er niet om het tijdperk van de televisie tijdens het Deutsche Reich omheen worden gegaan. Interessanter wordt het als ook de vooroorlogse experimenten uit Italië aan bod komen, een hoofdstuk dat ikzelf niet eerder specifiek beschreven heb gezien. De kriebels om weer oude televisieprogramma's te zien kreeg ik bij een wel heel specifiek hoofdstuk over de televisie in Duitsland in de jaren vijftig. Wijzelf woonden medio jaren vijftig in Groningen en hadden vrij vroeg een televisietoestel in ons bezit, waarbij we het geluk hadden dat als de antenne van Nederland een beetje werd bijgestuurd het signaal van een steunzender in Aurich kon worden ontvangen. Gelijk aan de gang van mono naar stereo wordt er ook in het boek aandacht besteed aan de ontwikkeling van kleurentelevisie.

Tal van vroege herinneringen aan de Duitse televisie kwamen bij me op, wat meteen mijn verzoek aan Thomas Riegler oproept om een derde deel te gaan vullen over de invulling van zowel de radio- als televisieprogramma's gedurende de eerste respectievelijk 5 en 2 decennia van hun ontwikkeling.

HANS KNOT

Ook in deze aflevering van Freewave weer diverse verwijzingen naar links op internet die aangeleverd zijn door lezers of door onszelf worden aangedragen.

Allereerst wil ik jullie aanraden een bezoek te brengen

aan de onlangs totaal vernieuwde site van Radio 227 die is te vinden op: www.radio227.nl

Ook de volgende link is de moeite waard. Het is samengesteld door iemand die zich heeft gespecialiseerd in kinderboeken die specifiek het onderwerp radio in zich hebben. Vooral de prachtige covers van de boeken zijn het verzamelen waard.

<http://wftw.nl/books/radio.html>

Op de zeer uitgebreide site van het tweede publieke Vlaamse televisienet vonden we recentelijk een filmpje terug over de zeezenders

<http://expo.jaren.canvas.be/video/piratenzenders>

Er is een internet radiostation dat met regelmaat oude programma's van RNI in haar programmering opneemt en in het weekend veel live shows heeft. Zeker de moeite van het luisteren waard via: www.rni.net.ms

Tim Faderman adviseert al onze lezers eens af te stemmen op een station dat probeert een soortgelijk geluid te brengen als Radio Caroline in de jaren tachtig bracht: www.backtobasicsradio.co.uk

Het is al weer jaren geleden dat de Communicator aan de dijk bij Enkhuizen lag afgemeerd. Er is een filmpje boven water gekomen waarin ondermeer is te zien dat Erik de Zwart een bezoekje brengt aan het voormalige zendschip van ondermeer Holland FM en Laser 558.

<http://www.youtube.com/watch?v=f092pkJZdk&feature=related>

We noemden al eerder de naam van Colin Dale, die boven water is gekomen en ooit in de jaren zestig kortelings bij Radio Sutch betrokken was. Sinds kort heeft hij zijn eigen site vol met herinneringen: www.colindaleradiosutch.com

We vonden ook nog een internetsite die aandacht besteedde aan de opening destijds in de jaren zestig van het allereerste lokale BBC radiostation, BBC Radio Leichestre

<http://www.youtube.com/watch?v=gTx3t1yQeYw&NR=1>

In Scandinavië zijn ook vele goede fanatieke radio-liefhebbers, waaronder Ronny Forslund: <http://radioenthusiasts.blogspot.com>

De Russische service van de BBC heeft een website geopend waarin een archief is te openen met audiofragmenten die significant zijn voor de afgelopen 45 jaar. Grote stemmen uit de Russische geschiedenis zijn op die manier weer hoorbaar, waaronder die van Solzhenityn, Joseph Brodsky en Stalin's dochter Svetlana. Maar ook komen er fragmenten voor met de voormalige Britse premier Thatcher en Paul McCartney. Het archief is verdeeld in secties cultuur, samenleving, historie en muziek. Onder de fragmenten zijn ook complete BBC programma's terug te vinden als 'Citizen of the world' en 'London A-Z'. www.bbcussian.com

MARTIN VAN DER VEN EN HANS KNOT

Stichting Media Communicatie
Postbus 53121 - 1007 RC Amsterdam
Tel. (na 18.00 uur) 020-662 11 41
www.mediacommunicatie.nl
e-mail: verkoop@mediacommunicatie.nl
giro: 40 65 700 / bank: 98.80.40.301

Radiodag 2010 op zaterdag 13 november a.s. 1E RINGDIJKSTRAAT 4 TE AMSTERDAM (in de nabijheid van het Oude Casa 400 hotel). Donateurs hebben gratis toegang! Donateur bent u door 7 euro over te maken en wel voor 1 juli a.s.

Boeken: **Radio Mi Amigo deel 5** van Hans Knot: Een veel te snelle herstart. Euro 7,50. Gaat over het radioschip Magdalena, die uiteindelijk gestrand is op een zandbank.

Het Wel en Wee van Radio 192 van Michael Bakker over de teloorgang van Radio 192. Lees hoe dit station de nek om werd gedraaid. Uitverkoopprijs euro 7,50

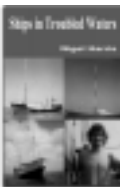
OPNIEUW VERSCHENEN: KEITH SKUES' MEESTERWERK: **POP WENT THE PIRATES**. BIJNA 700!!! PAGINA'S EN 385 FOTO'S. HET BOEK WEEGT 2 KILO. euro 35,- MIS DIT NIET!!! EEN ABSOLUUT MEESTERWERK!! Keith Skues heeft zijn boek geupdate tot en met 2009! Een absolute aanrader!!

Boek: Nigel Harris schreef zijn belevenissen op Caroline getiteld:

Ships in troubled Waters. Euro 19,19

Steve Conway schreef ook een boek, getiteld **Shiprocked**. Zeer interessant boek euro 15,50

Knipselkrant 1970 + CD voor euro 10,- met alle informatie uit de media over Veronica, Noordzee en Capital Radio. U hoort de start van RNI, Capital Radio, het vertrek van RNI uit Scheveningen naar de Engelse kust, enz

CD: **I spy for the DTI**: kent u het nog van Laser Radio? In 3 verschillende versies. euro 4,50

5 DVD box + 1 CD Laser Radio van begin tot het eind euro 22,-

Martin van der Ven heeft, net als voorgaande jaren, weer een aantal interessante mp3-dvd's uitgebracht, goed voor vele uren ongekend luisterplezier! De nieuwe collectie bestaat uit:

The Laser Radio Blast!

Een mp3-DVD met een voortreffelijke collectie van opnamen, jingles and promo's. Voor 14,- euro. 88 uur genieten van: Ric Harris, David Lee Stone, Charlie Wolf, Jessie Brandon, Tommy Rivers, Steve Masters, Paul Dean, Chris Carson, Liz West, Erin Kelly, Jonell, Holly Michaels, Michael Dean, Craig Novack, Dave Chaney, Jeff Davis, Chuck Cannon, John Leeds, Jay Mack, Scott Shannon, Dr Demento, Blake Williams, Johnny Lewis = Stephen Bishop, Jim Perry, DL Bogart, Brandy Lee, Paul Jackson, Bill Reid, Andrew Turner, K.C., John 'Rock 'n' Roll' Anthony

Keith Skues - His Offshore Radio Years mp3-DVD 14,- euro. 68 uur lang luisteren naar: Radio London, Radio Caroline South, the Big L RSL's, Pirate BBC Essex, Pirate Radio Skues en veel documentaires. PLUS speciale videobeelden.

Steve Conway and Chris Kennedy - Radio Caroline's Irish Mainstays. mp3-DVD 14,- euro. 68 uur lang het geluid van deze twee Ierse steunpilaren van Radio Caroline.

Het complete "2009-pakket", 3 dvd's (Laser, Skues & Conway/Kennedy) voor slechts 36 euro. Verkrijgbaar bij SMC.

Nu bij smc: dubbel cd **Radio Mi Amigo's greatest hits** euro 17,-

dubbel cd **Radio Mi Amigo's lievelingen** euro 17,-